

—
Landsmødet 2018

—
**Prostatabiopsier –
et effektivt prognoseværktøj**

—
**Biomarkører i urinprøver
kan afsløre prostatakræft**

PROPA NYT!

ISSN 1901-0125 (trykt udgave)
ISSN 1901-1033 (online)

Nr. 2 Juni 2018

PROPA NYT udgives af Prostatakræftforeningen PROPA og distribueres til foreningens medlemmer samt til hospitaler m.fl. efter bestilling.

Redaktion:

Axel Petersen (ansv.), tlf. 21283197,
e-mail: axp@propa.dk
Arne Ellerup, tlf. 24465351,
e-mail: ellerup@stofanet.dk
Tonny Clausen, tlf. 29909902,
e-mail: toc@propa.dk

Redaktionelle retningslinier: Artikler kan citeres mod kildeangivelse, jf. ophavsretsloven. Artikler dækker ikke nødvendigvis PROPAs synspunkter, ligesom redaktionen ikke påtager sig noget ansvar for de i artiklerne foreslåede behandlinger m.m. Redaktionen forbeholder sig ret til at udelade artikler/indlæg, der er fremsendt uopfordret.

Annoncering: PROPA NYT optager annoncer, der ikke strider imod Prostatakræftforeningens formål og virke. Redaktionen påtager sig ikke ansvar for kvalitet og anbefalinger for de annoncerede produkter/serviceydelser. - For nærmere information kontakt foreningens sekretariat.

Grafisk tilrettelæggelse: Dorte Hansen
mail@dortehansen.dk
Tryk: KLS Grafisk Hus
Oplag: 4.300

Næste PROPA NYT udkommer den 1. september 2018
Artikler m.v. sendes til axp@propa.dk senest den 15. juli 2018
Fotos: Jørgen Jørgensen Fotografi © m.fl.
På www.propa.dk kan interesserede se tidligere udgaver af PROPA NYT.
Adresseændring eller afmelding af PROPA NYT: Kontakt foreningens sekretariat på tlf. 33 12 78 28 eller skriv til sekretariat@propa.dk

Indhold

- 3 Landsformandens tak og opfordring
- 4 Landsformandens årsberetning for 2017
- 10 Referat af det ordinære Landsmøde 2018
- 11 Eftermiddagens program
Tilbage til livet efter kræft
Alternativ behandling af prostatakræft
Prostatakræft – hvor langt er vi i dag, og hvilke behandlingsmuligheder kan vi forvente i fremtiden
- 14 Prostatakræftprisen 2018
- 14 Nye i Landsbestyrelsen
- 16 PROPAs æresmedlemskaber
- 17 Europæisk kongres for urologer
- 18 Biomarkører i urinprøver kan afsløre prostatakræft
- 19 Harald Nielsen Cup 2018
- 20 Kirurgi, stråler og kemo kan ikke stå alene
- 22 Prostatabiopsier – et effektivt prognoseværktøj i udredningen af prostatakræft
- 24 Træning på tværs samler kræfterne
- 27 **Min historie**
Jeg lever et godt liv på trods af følgerne af prostatakræft
- 28 Kort mødeoversigt
- 29 Mødekalender
- 33 Prostatakræftforeningen PROPA
Landsbestyrelse og suppleanter
- 33 Regionsbestyrelser og lokalgrupper
- 35 Udvalg m.m.
- 36 PROPAs ærespris 2018 til Peter Iversen

Forsidebillede: PROPAs nyvalgte bestyrelse 2018 – set fra venstre: Eva Mott, Tonny Clausen, Niels Einer-Jensen, Arne Ellerup, Axel Petersen, Hedvig M. Larsen og Michael Fagerberg. Paul Samøe og Asger E. Knudsen mangler på billedet.

Foto: Jørgen Jørgensen ©

Landsformandens tak og opfordring

Af Axel Petersen,
landsformand for PROPA

Foto: Jørgen Jørgensen

Landsmødet

Forberedelserne til dette store arrangement startede allerede for et år siden, og undervejs har der været mange møder for at sørge for, at alt var på plads. Vi har jo en turnus for landsmøderne, og i 2019 bliver mødet på Sjælland.

Trinity Hotel, Fredericia, dannede her i 2018 en god ramme om landsmødet – vores største medlemsmøde - hvor der var tilmeldt ca. 160, og tak til alle, der deltog i landsmødet.

Under dirigentens gode ledelse gennemførte vi dagsordenen, og landsbestyrelsens beretning og regnskab for 2017, samt budgettet for 2018 blev godkendt, og vi vil nu arbejde videre med de udfordringer, vores medlemsaktiviteter skaber rundt i vores 6 regioner, og det løbende administrative arbejde fra vores sekretariat. Se referat af landsmødet senere her i bladet.

Set i bakspejlet kan jeg kun være tilfreds, og vi har i landsbestyrelsen modtaget mange tilkendegivelser på, at de deltagende medlemmer har været tilfredse. Desværre modtog vi et afbud fra en annonceret foredragsholder, men vi havde skaffet en ny. Vores 3 foredrag om eftermiddagen omtales senere her i bladet.

Status – vi har brug for flere midler til vores arbejde

Vores samarbejdsaftale med Kræftens Bekæmpelse tillader kun begrænset støtte til de sygdomsinformationsprojekter, som vi tidligere har modtaget midler til fra medicinalindustrien, og som vi har kunnet støtte vores patienter med. Det er max. 5% af vores omsætning – hvilket betyder, at vi årligt højst samlet må modtage 100.000 kr. Det er ikke meget, når man tænker på, at vi i de senere år har modtaget meget mere.

Dette indebærer, at vi må skrue ned for informationsaktiviteterne til medlemmerne, medmindre vi kan skaffe midler på anden måde.

Ny tilgang af medlemmer ville hjælpe på økonomien. Men vi har meget svært ved at få kontakt til de ca. 5.000

nydiagnosticerede patienter, selv om vi sørger for, at vores informationsbrochurer gratis kan fås på hospitalernes urologiske afdelinger og hos de mange læger, som også kvartalsmæssigt får tilsendt PROPA NYT uden at PROPA får støtte hertil.

Jeg vil gerne opfordre alle, der bruger PROPA, til at tegne støttemedlemskaber ved henvendelse til vores sekretariat, så vi kan opretholde og måske øge vores informationsindsats og derved medvirke til, at prostatakræft stoppes på et så tidligt tidspunkt, at mænd i mange tilfælde kan helbredes.

Vi er også aktive på vores hjemmeside www.propa.dk og på Facebook.

Hvordan får vi flere ildsjæle ind i arbejdet

PROPAs medlemmer er patienter og pårørende – mennesker, der tager et medansvar for deres eller deres partners/pårørendes sygdom.

PROPA blev stiftet for 18 år siden og er den største kræftpatientforening for mænd, og vi er ca. 3.400 medlemmer. En forening kan ikke fungere uden ildsjæle, der i fællesskab med andre ligestillede påtager sig et organisatorisk arbejde.

PROPA er landsdækkende med 6 regioner, der ledes lokalt, og herfra udpeges en landsledelse, som samles regelmæssigt og koordinerer indsats og aktiviteter. Bagerst i bladet er der en oversigt, hvor man kan finde kontaktinformation. Vores bestyrelsesmedlemmer er frivillige og arrangerer medlemsmøder, patientstøtte og anden lokal informationsvirksomhed. Vi uddanner også omkring vores sygdom på seminarer 2 gange årligt.

Du kan træffe vores bestyrelsesmedlemmer på vores medlemsmøder og høre nærmere om det arbejde, som - jo flere vi tager del deri – bliver lettere for alle os ILDSJÆLE.

God sommer!
Axel Petersen

Landsformandens årsberetning for 2017 til Landsmødet i 2018

Af Axel Petersen, landsformand for PROPA

Kære medlemmer, gæster – mine damer og herrer

2017 var et godt år for PROPA – og et travlt år, hvor vi fik sat godt gang i aktiviteterne.

Statistik

Prostatakræft er stadig den største kræftsygdom blandt mænd. I gennemsnit var der i årene 2011-2015 4.464 nye tilfælde om året. I samme periode var der gennemsnitligt 1.178 der døde årligt af sygdommen. *Se figur 1, side 8.*

Ved udgangen af 2015 var der 36.026, der levede med diagnosen.

Overlevelsen blandt diagnosticerede er 98% efter 1 år og 87% efter 5 år. Efter de 5 år vil risikoen være meget mindre, så det næsten svarer til resten af befolkningen (*Kilde KB*).

Dette er vores arbejdsgrundlag, og jeg vil komme ind på, hvad PROPA gør i hvert af følgende 3 afsnit:

- 1) **PROPAs medlemmer og medlemsaktiviteter**
- 2) **Hvordan PROPA ledes**
- 3) **Projekter og aktiviteter**

PROPAs medlemmer og medlemsaktiviteter

Kontingenter og støtte

Vi må erkende, at vi ligesom andre foreninger har svært ved at fastholde – eller sågar endnu sværere ved at øge medlemstallet.

Der er tale om, at vi i 2017 havde en marginal tilbagegang på 60 aktive medlemmer ud af 2.520 (ca. 2%) og ultimo således 2.460.

Til gengæld har vi fået 64 nye familiemedlemskaber, så der nu er 684.

Samlet set med pårørende-, støtte- og firmamedlemmer er vi ultimo 2017

oppe på 3.347 medlemmer, og det er faktisk en fremgang på 3 medlemmer i året 2017.

Kontingentmæssigt er det en mindre tilbagegang, idet familiemedlemmer slipper lidt billigere.

Kontingentindtægterne er vores hovedindtægt, og vi er glade for, at medlemmerne år for år trofast støtter op om foreningen. Desværre er der en del, der dør, og en del, der ikke fornyer medlemskabet, så vi må gøre en stor indsats ude i landet – på hospitaler/sygehuse – hvor vi gennem vores brochurer gør opmærksom på vores eksistens, når sygdommen opdages, og der er behov for den erfaringsekspertise, som PROPA kan tilbyde i form af patientstøtte, hjemmeside, PROPA NYT og vores lokale foredrags- og informationsvirksomhed.

I efteråret begyndte vi at lave indslag på Facebook. Der er stor aktivitet her, og vi har fået mange følgere og fået sat fokus på vores sygdom.

Vi ansøger og modtager årligt støtte fra Sundheds- og Ældreministeriet og Kræftens Bekæmpelse, beløb som begge kun må anvendes til godkendte aktiviteter. Ud over dette har vi i 2017 modtaget støtte til specifikke kampagner til vores patientinformation fra flere medicinalfirmaer.

Fra 2018 har Kræftens Bekæmpelse i vores samarbejdsaftale indført begrænsninger, der medfører, at vi højst må modtage støtte på 5% af vores omsætning (2 mio. kr.) fra medicinalindustrien (dvs. ca. 100.000 kr.) I de senere år har vi brugt 3 til 4 gange så meget årligt. Så hvis PROPA fortsat skal lave større medlemsprojekter, så skal vi ud at finde andre donatorer.

En af måderne er arv og gaver fra medlemmerne, søgning af private fonde eller søgning af mere støtte fra regioner og stat til vores sygdomsbekæmpende frivillige indsats i det forebyggende arbejde og til vores patientstøtte. De frivillige skal have ordentlige arbejdsvilkår med aflastning for de opgaver, der ellers godt kunne udføres af arbejdsmarkedet.

Medlemsaktiviteter

I året 2017 blev der afholdt 240 medlemsmøder rundt i vores 6 regioner – en stigning på 20% fra 2016.

Medlemsmøderne annonceres i PROPA NYT, på Facebook og på hjemmesiden www.propa.dk. Ved oplysningsforedragene gives særlig påmindelse til lokale medlemmer via bl.a. e-mail.

Det kan både være medlemmer, der kommer til individuelle samtalemøder i grupper eller emneorienterede møder, hvor læger og specialister fortæller om gældende specifikke behandlinger på hele det urologiske område og muligheder for hjælp til senfølger som f.eks. inkontinens og impotens.

Ved siden af dette kan medlemmerne også benytte sig af vores patientstøttegruppe, hvor man kan få personlig støtte blot ved at ringe (se nærmere på hjemmesiden).

I 2017 har vi som todages møder afholdt vores Forårsseminar (maj) og Masterclass (november), hvor vores bestyrelsesmedlemmer, frivillige og patientstøtter bliver opdateret om de nye behandlingsmuligheder, så de er bedre rustet til at støtte medlemmerne – og det er da også rart for dem selv at kunne følge med i det nyeste.

Travlhed fra morgenstunden med registrering af deltagerne

Den daglige ledelse af PROPA

– se figur 2

Vores vedtægter – altså de love, som bestyrelsen skal rette sig efter – bestemmer, at PROPAs øverste myndighed er landsmødet. Den overordnede ledelse varetages af landsbestyrelsen, der konstituerer sig med formand og næstformand.

Landsformanden tager sig af projektadministration, rapportering til landsbestyrelsen, regnskabsafregning, budget, udadvendte kontakter – Kræftens Bekæmpelse og andre patientforeninger – samt vores udenlandske kontakter – nordiske og europæiske.

PROPAs sekretariat i Roskilde ledes af landsformanden med hjælp fra vores landssekretær Gitte Blixt. Sekretariatet tager sig af medlemsadministrationen, bogholderi/regnskab, sekretærstøtte til landsformanden, brochurebestilling, udsendelse af PROPA NYT og støtte til de landsdækkende arrangementer.

Regionsformændene leder regionerne, arrangerer lokale møder og aktiviteter og tager sig af medlemskontakten og styring af regionens lokalgrupper.

Det er altid muligt at finde kontakt til de siddende bestyrelsesmedlemmer i regionerne. PROPA NYT har en opdateret oversigt over alle bagerst i bladet.

I alt er der 70 frivillige bestyrelsesmedlemmer i PROPA – og vi vil gerne have mange flere. Vi har også områder i landet, hvor vi gerne vil udbygge eller danne nye lokalbestyrelser og dermed skabe bedre forhold for medlemmerne til at deltage i foreningsarbejdet.

Organisationen samarbejder på de regelmæssige landsbestyrelsesmøder 4-6 gange årligt. Desuden er der en livlig løbende aktivitet på mails/telefon hvor alle opgaverne bliver koordineret, og nødvendige beslutninger bliver taget. Jeg kan kun opfordre jer til at tage kontakt til jeres

regionsformand og tage del i dette – på mange måder givende arbejde – der også støtter mange, der er ramt af sygdommen.

Udvalgene

Der er nedsat 3 stående udvalg

1. **Forretningsudvalget**, der består af 4 landsbestyrelsesmedlemmer, som forbereder landsbestyrelsesmøderne.
2. **Kommunikationsudvalget**, der først og fremmest tager sig af PROPA NYT og vores brochurer. Vi er 3 i redaktionen og har nogen hjælp udefra til artikler, grafisk tilrettelæggelse, korrektur og trykning. Bladet trykkes i ca. 4.200 eksemplarer 4 gange årligt til medlemmerne og bl.a. hospitaler.
3. **Medicinudvalget** har 6 medlemmer, der følger med i, hvad der kommer af nye mediciner. Vi har fået 2 medlemmer i Medicinrådets Fagudvalg og er der med til

at varetage patienternes interesse for at få den bedste medicin til rådighed.

Projekter og aktiviteter i 2017

Vores mission er uændret: **Vi skal udbrede kendskabet til sygdommen og støtte op om patienter og pårørende.** I det forudgående er der allerede nævnt en række aktiviteter, der bakker op om dette.

Vi har desuden arbejdet med: "12 mænd står frem"- udstillingen – vores fotoudstilling – som hver af regionerne har fået. Den har været opstillet rigtig mange steder over hele landet. Den er også her i dag. Vi har fået megen omtale i den forbindelse, og vi vil fortsætte udstillingerne året ud.

Vi har også fået lavet et særtillæg til PROPAs NYT nr. 4, 2017 – lige som året før. Det er for at sætte fokus på de første symptomer, så man tidligere kommer til læge og via Samtalegui-

den også får stillet de rigtige spørgsmål om, hvordan man skal forholde sig, hvis sygdommen udvikler sig.

Vi har i 2017 arbejdet på at udvikle en Prostataguide, hvor man snart via vores hjemmeside kan søge støtte til at overskue ens aktuelle situation og se, hvilke behandlingsmuligheder, der kan komme på tale i det videre forløb. Guiden forventes færdig i september 2018.

Vi deltog i Folkemødet 2017, og vi stillede op i debatter og satte fokus på behandlingen af vores sygdom over for politikerne. På vores stand var der informationsmateriale om PROPAs. Vi vil også her i 2018 være til stede på mødet, være aktive, påvirke politikerne og stille krav om forbedringer.

I Kræftens Bekæmpelse deltager vi i patientforeningsmøderne. Her er der også indledt et Erfa-samarbejde, hvor vi har erfaringsudveksling med de andre patientforeninger.

Vi lavede også en spørgeundersøgelse blandt jer for at se, om der fra regionerne blev levet op til de lovede handlingsplaner. Det satte gang i debatten og lovnings på, at der ville ske forbedringer.

PROPAs har et godt samarbejde med de andre nordiske prostatakræftforeninger. Desuden er vi medlemmer af den europæiske prostataorganisation OUMO.

PROPAs holdninger til:

Screening og biopsi: Det er fortsat PROPAs holdning, at nuværende screeningsmetoder er usikre. Der arbejdes meget på at indføre nye scanningemetoder, men der vil gå nogle år, før behandlingssystemet har opbygget den tilstrækkelige scanningkapacitet og uddannet personale.

Naturmedicin: Her følger PROPAs fortsat sundhedsstyrelsens regler for anvendelse. Specielt har der været megen debat om cannabis, og så længe godkendelse ikke er givet, så

Formanden aflægger beretning

er indtagelse af dette helt ens eget ansvar.

Beretning for Prostatakræftfonden

– se figur 3

I 2016 modtog vi 2 godkendte ansøgninger, som vi uddelte på landsmødet sidste år. I PROPA NYT nr. 4 2017 var der indrykket indkaldelse af nye ansøgninger.

Vi i fondsbestyrelsen har ikke modtaget ansøgninger og kan derfor ikke uddele legatportioner i år. Til efteråret vil vi forsøge igen, så vi atter kan uddele støtte til kompetenceudvikling inden for vores sygdom.

Regnskab 2017

Umiddelbart ser tallene lidt dramatiske ud, men dykker man lidt ned, så er der gode forklaringer, der viser, at PROPA er kommet godt igennem et år, hvor vi lovede at sætte gang i mange nye tiltag, som nu er slået igennem.

Alt dette koster penge, og i året 2017 har vi kunnet fastholde en stabil indtjening – og har samtidig forøget vores aktivitetsudgifter fra 53% til 75% af indtægterne uden samtidig at forøge vores administrationsudgifter.

Resultatopgørelsen

– se figur 4

Indtægterne:

Vi har været inde i en bølgedal med faldende kontingentindtægter som følge af faldende medlemstal fra knap 3.500 primo 2016 til nu 3.350 primo 2018. De seneste tal er stabile, og vi håber på en fremgang af nye medlemmer, bygget på de aktiviteter, der er igangsat.

I 2017 modtog vi 399.000 kr. fra KB.

For året 2018 kan vi glæde os over, at vi får øget tilskuddet fra KB til 500.000 kr. – og måske fås også delvis støtte til særlige medlemsaktiviteter. Til gengæld har KB i vores nye samarbejdsaftale begrænset vores muligheder for at modtage projektstøtte til patientinformation fra medicinalindustrien. Denne blev

reduceret til kun at måtte udgøre 5% af vores omsætning - ca. 100.000 kr. årligt, og det beløb kan hurtigt blive brugt, når vi ser på de projekter, vi har lavet de senere år.

Samarbejdsaftalen rummer også en række andre begrænsninger – herunder ingen støtte til ansættelsesudgifter og bortfald af tilskud, hvis egenkapitalen overstiger et års omsætning. Man må dog heller ikke glemme, at vi også har nogle goder i samarbejdet – lokaler og anden støtte til vores foredragsvirksomhed.

Donationer fra fondsmidler er også noget mindre end forventet. Vores Patientguide er forsinket, og selvom midlerne er doneret, tager vi dem først med i driftsregnskabet, når udgifterne skal betales.

Både nu og fremover vil vi fokusere på at skaffe flere midler fra fonde, arv og støtteindsamlinger.

Vi håber, at vores medlemmer ved siden af kontingentet vil bakke op om foreningen og yde ekstra økonomisk støtte og give gaver til PROPAs gode formål, bidrag, som man faktisk kan trække fra i skat.

Det er ikke bestyrelsens holdning at opbygge en stor formue. Pengene skal løbende bruges fornuftigt til nye medlemsprojekter, hvor viden, information og fokus på bedre sygdomsbehandling af prostatapatienter er det vigtigste.

Vi skal i gang med nye projekter, for Patientguiden er snart færdig – ligeledes kampagnen med de "12 mænd står frem".

Vi modtager gerne jeres forslag til nye relevante projekter!

Udgifterne: Aktivitetsudgifter

– se figur 5 og 6

Som lovet er der kommet gang heri, idet der er en stigning på 361.000 kr. Nogle af udgifterne – 144.000

kr. - er dækket af tilskud, som står under indtægter, men i regnskabet må vi ikke modregne. Der er anskaffet nye brochurer, og vi har brugt yderligere 184.000 kr. til oplysningsaktiviteter.

De øvrige udgifter vedrører vores landsmøde og kursusseminarer for vores bestyrelsesmedlemmer og patientstøtter 2 gange årligt, så de er opdaterede omkring behandlingsmuligheder. Dertil medlemsmøderne, der afholdes af de lokale eller regionale bestyrelser – der alle består af frivillige og ulønnede.

Vi har et medicinudvalg, der gransker nyheder og har udpeget medlemmer til støtte for Medicinrådet.

At være landsdækkende kræver regelmæssige bestyrelsesmøder og dermed hyppig rejseaktivitet.

Vores kontakt til medlemmerne er vores medlemsblad PROPA NYT, som er udkommet 4 gange i 2017.

Fremstillingsprisen pr. blad inklusive porto er ca. 20 kr. pr. medlem i kvartalet. Her er redaktionsarbejdet ikke med, da vi selv laver det.

Vores hjemmeside www.propa.dk er også en vigtig medlemskontakt, som bliver opdateret løbende med mange informationer om PROPA.

Desuden gør vi en betydelig indsats med vores brochurer på hospitaler m.v. Senest har vi udbygget med Facebook – og information på OBS i DR. Dette styres af sekretariatet og vores kommunikationsudvalg.

Administration af foreningsarbejdet

– se figur 7

Det er driften af vores sekretariat, hvor Gitte Blixt sammen med landsformanden sørger for alt det praktiske. Vi har ikke nogen ansat og har derfor ikke længere personaleudgifter, idet Gitte er honorarlønnet.

Udgiften landede således på 566.000 kr. mod 635.000 kr. i 2016.

Kaffepauser – et fast indslag til årsmøder

Driftsresultatet for 2017

– se figur 8

Årets faktiske resultat blev et underskud på 73.000 kr. eller 4% af indtægterne, og det kan sagtens rummes inden for den buffer, som vores regnskabsresultat på + 386.000 kr. for forrige år opbyggede.

Jeg betragter resultatet som tilfredsstillende.

Aktiver ultimo 2017

I aktiverne var 2 væsentlige poster ikke indgået som likviditet ultimo året, men kom først primo 2018. Den faktiske likviditet ultimo 2017 var således faktisk bedre end i 2016 – i alt 1.100.000 kr.

Regionernes formålsbestemte beholdninger er faldet lidt som følge af den forøgede lokale aktivitet.

Passiver ultimo 2017

– se figur 9

Egenkapitalen:

Egenkapitalen er reduceret med årets underskud og udgør nu 1.185.000 kr. Det er vores buffer, der tager udsvingene i den løbende drift af foreningen. Ultimo 2015, da jeg kom ind, var egenkapitalen 904.000 kr.

Gæld:

Heri er afsat det indgåede, men endnu ikke anvendte beløb til Prostatakræftguiden på 300.000 kr.

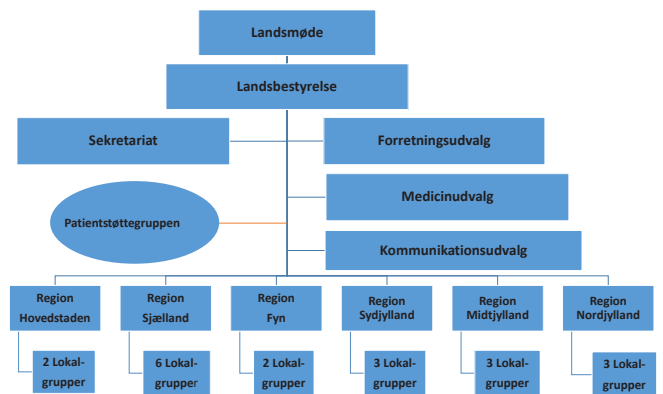
Fig. 1 Den største kræftsygdom blandt mænd

- 4.464 nye tilfælde i gennemsnit om året fra 2011 til 2015
- 1.178 dødsfald i gennemsnit om året fra 2011 til 2015
- 36.026 mænd, der levede med diagnosen i 2015

Fig. 2 PROPAs organisation

Fig. 3 Årsberetning Prostatakræftfonden
Aktivitet i 2017

Fondens indtægter er påvirket af det lave renteniveau, mens udgifterne til regnskab og revision stort set ikke har ændret sig. Det betyder, at der har været et lidt større underskud i 2017 på kr. 8.775 (i 2016 var det kr. 6.871).

Fonden har modtaget ansøgninger om støtte i 2017 på i alt kr. 20.000 som er uddelt på sidste Landsmøde.

Status 31/12 2017

Fondens egenkapital ult. 2017 udgør efter fradrag af årets underskud - kr. 503.487. Årsrapporten er revideret af vor revision.

Forventninger til 2018

Fondens bestyrelse har ikke i år modtaget ansøgninger om støtte

Fondsbestyrelsen

Fm. Axel Petersen – Ole Jensen – Poul Erik Andersen – Henrik Holmblad

Fig. 4 Indtægter

	Andel i 2017 i %	2017	2016
Medl.kontingent	43,1	864.100	893.725
Tilskud KB	19,9	399.208	375.000
Tilskud fonde	14,9	298.750	204.590
Tilsk. Tips. Akt.p.	0	0	90.000
Tilsk. Tips. Drift p	10,9	219.237	221.210
Biblioteks.	0,9	17.127	25.414
Gaver	2,5	50.400	37.531
Delt. Årsmøde	0,9	17.700	14.700
Delt. Motion	0	0	0
Momsrefusion	2,8	55.413	81.346
Renter	0	248	275
Diverse Færre lokale ormålsbestemte gaver	4,2	84.933	-146.110
Indtægter i alt	100,0	2.007.116	- 167.718
			2.174.834

Fig. 5 Aktivitetsudgifter

	Andel i 2017 Fordeling i %	2017	2016
Årsmøde /GF	11,9	180.615	180.035
Seminar	10,5	159.341	154.748
Mødeudg. Specifikation	14,4	218.256	73.903
Rejseudg.	19,0	288.440	252.677
Publikationer Specifikation	2,7	40.662	3.906
PROPA NYT	17,8	270.187	246.786
Propa Hjemmes.	1,1	16.993	42.058
Oplysn.akt. Specifikation	22,4	339.687	155.389
DVD projekt	0	0	44.042
		Ændring	
I alt %	100	+360.637	
		1.514.181	1.153.544
		75	63

Fig. 6 Forklaring på stigning af aktivitetsudgifter
Mødeudgifter er steget som følge af

Vi har fået tilskud (er medtaget under indtægter) kr. 144.353

Publikationer

Flere Brochurer og tryksager kr. 36.756

Oplysningsaktiviteter

Prostataguide betalt under tilskud begge år kr. 0

Announce, Roll-up, Brochureholdere

Brochurestativer, OBS-film

Oplysningsaktiviteter i alt kr. 184.298

Øvrige stigning aktiviteter tilsammen kr. - 4.770

kr. 360.637

Fig. 7 Administration

	Andel i 2017 i %	2017	2016
Revision og regnskab	13,0	73.756	61.756
Sekretariat	41,9	237.066	230.221
Telefon & IT	7,6	43.243	40.857
Porto & Ktg.opkr.	5,7	32.315	28.996
Husleje	18,7	105.980	104.534
Personaleudg.	0	0	53.125
Prisuddeling	4,4	25.000	25.360
Øvrige	8,6	48.553	90.246
	100	565.913	635.095
Nedgangen skyldes administrative besparelse på Løn.		28	29

Fig. 8 Resultatopgørelse

	2017	2016
Indtægter i alt	2.007.116 100%	2.174.834 100%
Organisation - aktivitet	1.514.181	1.153.544
Administration	565.913	635.095
Udgifter	2.080.094 104%	1.788.639 82%
Resultat	-72.978 -4%	386.195 18%
Bistand adm./revisor regnsk.+ Sekretariat + Personaleudg.	310.822	345.102

Fig. 9 PROPAs årsrapport 1.1.17-31.12.17
Egenkapital:

1/1-2017 udgjorde egenkapitalen **kr. 897.185**

Hertil kommer årets underskud **kr. -72.978 (-8%)**

I ALT ultimo 2017 **kr. 824.207**

Hertil kommer:

Formålsbestemt egenkapital 1/1-17 kr. 393.093

Anvendt i året **kr. -32.571 (-8%)**

I ALT hensat til regionale aktiviteter **kr. 360.522**

PROPAs FORMUE ult. 2017 **kr. 1.184.729**

Referat af det ordinære Landsmøde 2018

Referent: John Pedersen,
PROPA bestyrelsesmedlem i Nordsjælland

Landsformanden bød velkommen og vi sang: Hvor smiler fager den danske kyst .....

1. Advokat Michael Sønderkov blev foreslået som dirigent – og valgt – og overtog ledelsen af landsmødet for først at konstatere, at alle formalia var overholdt, og han gav ordet til landsformanden Axel Petersen.
2. Axel Petersen aflagde beretning for Prostatakræftforeningen PROPA og Prostatakræftfonden. (Beretningerne kan læses i PROPA NYT 2/18).

Jens Nielsen efterlyste mere fokus på pårønderarbejdet. Mogens Jensen ønskede, at der blev stillet krav om information, hvis der var arbejdsmiljørisiko for at få prostatakræft. Jørgen Dahl foreslog styrkelse af de praktiserende lægers viden om prostatakræft. Desuden var der spørgsmål om Prostatakræftfonden, screeningsmetoder, forskellige læger ved konsultationer på sygehusene, second opinion, frit sygehusvalg og skift af sin praktiserende læge.

Landsformanden besvarede spørgsmålene, hvorefter beretningerne blev godkendt, og vi fortsatte

3. Efterfølgende aflagdes årsrapport for 2017. Landsformanden besvarede spørgsmål hertil og regnskabet blev godkendt.
4. Indkomne forslag. Der var ikke indkommet forslag.
5. Landsformanden orienterede om aktivitetsplan og budget for 2018. For året 2018 godkendtes et overskud på 100 t/kr mod et underskud for 2017 på 73 t/kr. Samlet set er der således fortsat en god balance i PROPAs økonomi.

6. Fastsættelse af medlemskontingent 2019. Landsformanden foreslog – uændrede kontingenter. – Godkendt.
7. Valg af landsbestyrelsesmedlemmer: Kandidatlisten opstillede følgende til valget **Axel Petersen**, Hovedstaden, landsformand 2017 **Eva Mott**, pårørenderepr. Fyn (nyvalg) **Arne Ellerup**, Midtjylland **Tonny Clausen**, Sjælland (nyvalg)
8. Samt valg af suppleanter: **Peter Skifter**, Midtjylland **Erik Østergaard**, Fyn
Dirigenten præsenterede de nyopstillede og åbnede for andre kandidater. Da dette ikke var ønsket, kunne det konstateres, at alle var valgt. Desuden er de 6 regionsformænd valgt til landsbestyrelsen, og deres suppleanter er deres næstformænd.
9. Foreningens revisor, **HR Revision – Barrett ApS**, blev genvalgt
10. Foreningens kritiske revisor, **Henrik Duun**, blev genvalgt
11. Eventuelt: **Marianne Kibernich** opfordrede Medicinudvalget til at kigge nærmere på den belastning, som samlivet med

en kræftramt medfører. Niels Juhler havde uddelt en oversigt over de gener og senfølger, som kan påvirke prostatakæftramte, og håbede på kommentarer på oversigten fra landsmødedeltagerne

Da dagsordenen nu var udtømt og dirigentens gode ledelse fuldført, kunne landsformanden takke dirigenten og forsamlingen for god ro og orden. Referatet foreligger med dirigentens godkendelse, dateret 23. april 2018

Efterfølgende samledes den nyvalgte bestyrelse til konstituering.

Den længstsiddende i landsbestyrelsen, **Poul Erik Andersen**, tog ordet og foreslog, at **Axel Petersen** blev landsformand igen.

Axel Petersen takkede for valget og foreslog landsbestyrelsen at udsætte resten af konstitueringen indtil det kommende landsbestyrelsesmøde den 1. maj 2018, da hele landsbestyrelsen så vil være samlet. Det blev godkendt.

Efter frokosten blev denne beslutning bekendtgjort for landsmødedeltagerne.

Konstituering af landsbestyrelsen

På landsbestyrelsesmødet den 1. maj 2018 konstituerede den samlede landsbestyrelse sig således for året 2018-19:

Landsformand Axel Petersen

Næstformand Tonny Clausen

Bestyrelsesmedlem Arne Ellerup

Bestyrelsesmedlem Eva Mott

Bestyrelsesmedlem Niels Einer-Jensen

Bestyrelsesmedlem Asger K. Knudsen

Bestyrelsesmedlem Poul Erik Andersen

Bestyrelsesmedlem Michael Fagerberg

Bestyrelsesmedlem Paul Samsøe

Bestyrelsesmedlem Hedvig Møller Larsen – regionsformand (konstitueret) for Sydjylland

– bestyrelsesmedlem valgt på landsmødet*)

– bestyrelsesmedlem valgt på landsmødet*)

– bestyrelsesmedlem valgt på landsmødet

– pårørenderepræsident valgt på landsmødet

– regionsformand for Fyn*)

– regionsformand for Midtjylland

– regionsformand for Sjælland*)

– regionsformand for Nordjylland*)

– regionsformand for Hovedstaden

*) = Valgt til forretningsudvalget

Eftermiddagens program

Referent: Axel Petersen (alle tre indlæg), landsformand for PROPA

Tilbage til livet efter kræft

Kristine Lehmann Graversen, der er sundhedsantropolog ved Københavns Universitet med speciale i "livet efter kræft" og selv kræftpatient, fortalte om sit spændende feltarbejde, hvor hun på 4 måneder havde besøgt 7 byer og talt med mere end 100 kræfttramte med det formål at undersøge, hvordan unge kræfttramte håndterer livet efter kræft med fokus på samværet mellem kræftbehandlede og relationerne til ikke-kræfttramte. Svarene var præget af usikkerhed om, hvorvidt man nu var blevet helt rask, og om, hvor svært det var atter at få kontrol over sit liv.

Kræft er associeret med død, og det er ligesom at få amputeret en del af ens liv, men mange vælger dog på en positiv måde at vise optimisme, vilje og glæde for at komme tilbage til et normalt liv. Det er en rehabiliteringsproces, hvor man hverken er syg eller rask, men blot kræftfri. Et udbredt problem er omverdenens forventninger, når en kræftbehandling er afsluttet, for så er man jo rask. De kræftfrie skiller sig jo heller ikke ud, så omverdenen kan kun se, hvad de forventer at se.

Kristine Lehmann Graversen beskrev kræftforløbet i tre faser - fra rask til syg (diagnose), isolation (behandling) og reintegration (rask eller kræftfri). Efterfølgende er der flere veje, man kan gå. Man kan leve som stærk, taknemmelig og rask. Men man kan også skifte til et forebyggende liv vel vidende, at kræften stadig ligger på lur, for kræft adskiller sig fra andre sygdomme ved latent usikkerhed, sensfølgeproblemer, tilbagefalds frygt, livsstilsforandringer og stigmatisering.

Kristine Lehmann Graversen afsluttede sit foredrag med at opfordre os til at give hinanden en gave.

Tal og lyt. Husk, det er os, der er eksperterne i vores egen sygdom. Så sid ikke alene med jeres viden om, hvordan I har det – giv den viden til andre.

Et spørgelystent publikum

Eftermiddagens program indeholdt tre spændende indlæg ved:

- Nanna Cornelius, projektleder ved Kræftens bekæmpelse
- Mads Hvid Aaberg Poulsen, MD, ph.d., Odense Universitetshospital
- Kristine Lehmann Graversen, sundhedsantropolog ved Københavns Universitet

Se omtalen.

Alternativ behandling af prostatakræft

Nanna Cornelius, som er projektleder ved Kræftens Bekæmpelse, fortalte, at alternativ behandling – eller komplementær behandling – ofte afvises af lægerne, fordi behandlingen ikke spiller sammen med den normalt ordinerede behandling. Når behandlingen ikke kan ordineres, er den altså på eget ansvar.

Nanna Cornelius kom ind på en række behandlinger, som ikke virker

– bl.a. hestekuren – og hun sagde, at markedet for alternative behandlinger ofte er fup og fidus og kun tjener forhandlerne.

Nanna Cornelius kunne opdele de udbudte behandlinger og præparater i de biologiske (kost & natur), de kropslige (som massage og zoneterapi), de energiskabende (healing og akupunktur), homøopati (der er mildere ikke ordineret medicin og dråber, der bruges til supplerende

behandling til mange forskellige sygdomme), og sidst krop og psyke (f. eks. yoga).

Det blev slutteligt understreget af Nanna Cornelius, at det vigtigste er at tro på behandlingen – for tro kan jo ofte flytte bjerge. Der blev også henvist til KB's udførlige hjemmeside om emnet.

(Se også artiklen senere i dette PROPA NYT).

Prostatakræft

Hvor langt er vi i dag, og hvilke behandlingsmuligheder kan vi forvente i fremtiden?

Mads Hvid Aaberg Poulsen, MD, ph.d., Odense Universitetshospital, startede med at vise en dødelighedsstatistik, hvor vi i Norden nu er på samme niveau. Specielt er det, at det er de ældre årgange i Danmark, der er kommet senere i gang med behandlingen end i de andre nordiske lande, som tidligere har påvirket statistikkerne. Så der er faldende dødelighed nu.

Den overordnede dødelighed på ca. 1.100 årligt er de sidste 15 år næsten uforandret. De mænd, der dør, er dem, der har fået metastaseret kræft. 5-års dødeligheden er faldet fra 80% til 55%, og der er god grund til at være optimistisk og tro, at den vil falde yderligere i fremtiden. Hos patienter med vedvarende forhøjet PSA, som ikke kan forklares, anbefales mpMRI af prostata til evt. at få foretaget en målrettet prostatabiopsi. Der er nu tilgængelighed til denne scanningsmetode i hele Danmark.

Omkring diagnosticering oplyste Mads Hvid Aaberg Poulsen, at der er et nationalt lodtrækningsstudie på

vej, der tester "Liquid Biopsy" (urin og blod til analyse for genmarkører) med henblik på at identificere patienter med lav risiko for alvorlig prostatakræft, så denne gruppe undgår unødige undersøgelser, behandlinger og bivirkninger, og dermed en meget bedre metode end biopsierne. Vedrørende undersøgelse om spredning er man langt fremme med anvendelse af de nye PET/CT scannere og anvendelsen af nye sporstoffer som PSMA, der forbedrer scanningsbillederne.

Ved aktiv overvågning følges patienten med MR scanning, så man kan undgå behandling af de mindre syge og til gengæld foretage en mere aggressiv behandling, hvor fremskreden kræft viser sig. En ny behandling SPCG15, er et lodtrækningsforsøg, hvor man sammenligner resultater ved operation/strålebehandling.

Der er yderligere en række behandlinger, der benyttes ved få metastaser eller udbredte metastaser. Det nyeste er protonbehandling i et nyt anlæg ved Skejby. Det er en

mere skånsom behandling, men der vil gå et stykke tid, før denne behandling kan tilbydes prostatapatienter. Man er også på vej med PARP-hæmmere til behandling af kastrationsresistente patienter. Med dette præparat er vi helt inde og reparerer DNA.

Anden behandling kan være motion og sport, og her har man gode resultater, bl.a. i det store forsøg med FC Prostata.

Det er svært at spå om, hvilke behandlinger der kommer i fremtiden. Men der foregår allerede et samarbejde med Microsoft om at anvende kunstig intelligens til at forudsige sygdomsforløb. Flere hospitaler arbejder allerede med patientopkoblinger via apps, så man kan følge med i patienternes tilstand. I PROPA arbejder vi på en patientguide, hvor man også kan få information under sit forløb.

Mads Hvid Aaberg Poulsen sluttede sit foredrag med Sokrates' ord: "Klogest er den, der ved, hvad denne ikke ved."

Prostatakræftprisen 2018

Som sidste indslag på landsmødet overræktes PROSTATAKRÆFTPRISEN 2018 til Teamet ved Sundhedscentret i Esbjerg Kommune v/kontinenssygeplejerske Bente Frey og fysioterapeut Lars Sørensen

Landsformand Axel Petersen fremhævede i sin begrundelse det projektføreløb for bækkenbundstræning, som teamet har arbejdet med siden 2013, og siden udviklet frem til i dag.

Her i 2018 mødes mange af mændene med prostatakræft fortsat i Sundhedscentret, og som de udtrykker det:

”Det har været afgørende, at sygeplejersken og fysioterapeuten som team har været en påskyndelse til, at vi som patienter fortsat ser behovet for at fortsætte selvtæningen, hvilket har været en klar forbedring af vores livskvalitet”.

Konceptet er udbredt til andre kommuner og sygehuse landet over takket været Bente Frey og Lars Sørensen.

Med disse ord overræktes kr. 25.000 til teamet v/kontinenssygeplejerske Bente Frey – med diplom og blomster. ”For

Bente Frey efter prisoverrækkelsen

PROPA er det vigtigt at støtte op om dette vigtige patientarbejde, der er til

glæde for rigtig mange mænd,” sluttede landsformanden.

Nye i Landsbestyrelsen

Tonny Clausen, 71 år

Jeg er oprindelig forsikringsuddannet, men har siden først i firserne slået mine folder i forlags- og kommunikationsbranchen.

Har siden min ungdom været engageret i foreningsarbejde primært inden for idræt.

I oktober 2014 fik jeg min diagnose, Gleason score 7 (4+3) i 8 ud af 10 biopsier og med 10-100% i de enkelte biopsier. Knoglescintigrafi uden tegn på disseminering. Jeg vælger radikal prostatektomi og henvises til Rigshospitalet. Operationen forløber fint, MEN PSA stiger efter 18 måneder (forår 2016) til 0,3, og jeg får derfor tilbudt salvage strålebehandling i kombi-

nation med hormonbehandling. Strålebehandlingen afsluttes ultimo september 2016. Går til kontrol hvert halve år, og PSA-tallet er netop (april 2018) ”godkendt”, ikke målbart efter 18 måneder.

Jeg blev medlem af PROPA i foråret 2017. I august indvalgt i bestyrelsen i Lokalgruppe Roskilde, i december medlem af Kommunikationsudvalget i PROPA og medlem af redaktionen på PROPA NYT. I januar 2018 formand for Lokalgruppe Roskilde.

Jeg ønsker med mit engagement i PROPA at kunne være med til at formidle oplysning omkring prostatakræft og kunsten at kunne leve med den.

Paul Samsøe, 74 år

Jeg er civilingeniør og HD. I dag er jeg pensioneret og var senest i beskæftigelse i DR i 2008 som underdirektør for teknologi og før det som økonomichef.

Jeg blev diagnosticeret i 2008 og blev i første omgang opereret. Siden har jeg også fået kemobehandling og strålebehandling. I dag lever jeg uden behandling med en langsomt voksende PSA, som desværre nok om nogle år vil føre mig ind i hormonbehandlingen.

Jeg havde, da min sygdom blev opdaget, megen glæde af PROPAs informationsmateriale og besluttede derfor at sige ja til en opfordring i 2011 om at blive

formand for Region Hovedstaden. I 2015 syntes jeg, at jeg havde udstået min værnepligt, og trådte derfor tilbage som formand, også fordi et bijob som censor ved CBS og IT-Universitetet var blevet ret tidskrævende.

I 2017 blev jeg så igen opfordret til at blive formand, og jeg har sagt ja. Der er mange opgaver i Region Hovedstaden, som jeg glæder mig til at tage fat på.

Eva Mott, 63 år

Jeg er gift med John, vi har været sammen siden 1978. Vi er begge uddannede pædagoger og har haft et langt spændende arbejdsliv som ledere af hver vores daginstitution. John er stoppet med at arbejde for 1½ år siden, og jeg stopper til oktober. Vi glædede os til tiden som efterlønnere med mange planer. I 2014 fik John konstateret prostatakræft med spredning til knogler og lymfer. Uhelbredeligt og i livsforlængende hormonbehandling – han er her endnu og har det efter omstændighederne godt – vi har det godt. Tak til John og til lægerne på OUH.

Men det har bestemt ikke været let, det er ikke let - gulvtæppet blev revet væk. Livet er forandret - på en anden måde er tiden blevet vigtig. Vores planer er tilpasset vores nye livsbetingelser.

Vi havde ikke hørt om prostatakræft. Jo, min gamle far havde det, men det havde alle gamle mænd - vist nok.

Vi fandt PROPA og meldte os ind, og vi har haft god gavn af at være medlemmer. Foreningen har en god mission og et godt værdigrundlag – og jeg hæfter mig ved et ønske om:

- at være troværdig
- at være seriøs
- at være samarbejdende med sundhedsværnet
- at være informerende om sygdommen

Det er et rigtig godt stykke arbejde, der gøres, både af såvel landsbestyrelsen som regions- og lokalbestyrelserne. Jeg oplever et højt aktivitetsniveau og et stort engagement i vores forening. John er aktiv i regionsbestyrelsen Fyn, hvor jeg også har deltaget i vores aktiviteter. Gennem medlemsmøderne mødte jeg flere pårørende/ægtefæller. Vi begyndte at snakke lidt i pauserne, og vi aftalte at mødes til en snak om vores oplevelser. Det har betydet, at vi i maj 2017 fik etableret en pårørendegruppe på Fyn. Vi har gjort os erfaringer om, hvor supervigtigt det er at skabe åbenhed om sygdommen også for den pårørende, for chokket og den psykiske belastning rammer både den syge og de pårørende. Som pårørenderepræsentant i PROPAs landsbestyrelse vil jeg arbejde for at få øget fokuset på de udfordringer, de pårørende står med, når livstruende sygdom gør sin entré.

PROPAs æresmedlemskaber

I forbindelse med Landsmødet 2018 tildeltes PROPAs æresmedlemskaber til Poul Erik Christensen og Jens Kristian Sørensen

Æresmedlem Poul Erik Christensen

Poul Erik Christensen har været medlem af PROPA næsten fra begyndelsen i 2000.

I 2001 blev Poul indvalgt i landsbestyrelsen og havde bestyrelsesposten som næstformand frem til 2015. Dette hverv blev klaret samtidig med, at han var regionsformand for Nordjylland.

Arbejdet som regionsformand indebærer ansvaret for at arrangere medlemsmøder, opbygge lokale bestyrelser, yde patientstøtte til nydiagnosticerede og have kontakten til regionens sundhedspersonale.

”Der har altid været stor respekt om dig og din indsats for PROPA, og for landsbestyrelsen er det en glæde at tildele dig denne velfortjente æresbevisning”.

PROPAs landsbestyrelse

Poul Erik Christensen tildeltes PROPAs æresmedlemskab for fortjenstfuld indsats som bestyrelsesmedlem både lokalt og i landsbestyrelsen siden 2001, som har skabt gode resultater. Dette sammen med indsatsen for at hjælpe prostatakræftpatienter med information og støtte er bemærkelsesværdig og fortjener stor anerkendelse

Æresmedlem Jens Kristian Sørensen

Jens Kristian Sørensen har været medlem af PROPA, Region Syddjylland, siden 2013, blev regionsformand og indtrådte i landsbestyrelsen i 2014 og næstformand i landsbestyrelsen 2015.

I de forløbne år har Jens Kristian udført et kæmpe arbejde med at opbygge regionen og sørge for at passe regionens mange møder rundt i hele Syddjylland.

I 2017 gennemførtes en lang række velbesøgte lokale oplysningsmøder – og vi har vel alle set de glade billeder, når Jens Kristian modtog donationerne fra indsamlingen ved ishockeykampene i Arenaen i Vojens.

Jens Kristian måtte i 2017 desværre trække sig fra sine poster i PROPA på grund af alvorlig sygdom.

”Vi i landsbestyrelsen vil gerne takke dig for den store indsats, du har ydet, med denne æresbevisning og ønsker dig det bedste fremover”

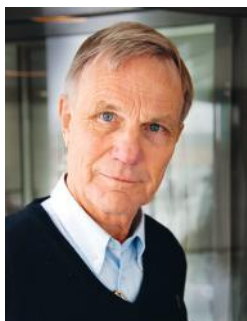
PROPAs landsbestyrelse

Jens Kristian Sørensen tildeltes PROPAs æresmedlemskab for fortjenstfuld indsats som bestyrelsesmedlem både lokalt og i landsbestyrelsen, som har skabt gode resultater. Dette sammen med indsatsen for at hjælpe prostatakræftpatienter med information og støtte er bemærkelsesværdig og fortjener stor anerkendelse.

Europæisk kongres for urologer

Af Niels Einer-Jensen, regionsformand for PROPA Region Fyn

14.000 europæiske urologer, sygeplejersker og forhandlere af medicin og instrumenter deltog i den Europæiske Urologkongres EAU18 i Bella Centret mellem den 16. og den 20. marts 2018. Kongressens formål var at give deltagerne mulighed for at se og høre om fagets nyheder indenfor forskning og behandling.

Den europæiske prostatakræftpatientforening (UOMO) havde en stand i et hjørne af udstillingsområdet. Den var bemanded af danske og svenske medlemmer af de nationale foreninger, og i perioder var medlemmer af UOMOs bestyrelse også til stede. Vores stand var forsynet med billeder fra "12 mænd står frem" ligesom en brochure om PROPA var udarbejdet på engelsk. Vores formål var at sprede viden om foreningernes arbejde og øge samarbejdet med klinikerne.

De deltagende læger og sygeplejersker blev udsat for et intensivt bombardement af information om fremskridt. Der var flere parallelle sessioner om grundforskning og kliniske fremskridt, der var f.eks. konstant foredrag og posters om prostatakræft. Vi havde rig mulighed for at deltage. Det er utroligt inspirerende at høre engagerede mennesker tale om deres nye opdagelser. Ofte er det meget specifikke små fremskridt, men forståelsen af vores sygdom og behandlingsmuligheder bevæger sig fremad i utallige små skridt.

Min oplevelse fra kongressen er de mange små skridt fremad. Jeg lagde navnlig mærke til de forbedrede metoder til billeddannelse og fremskridt i kemobehandling. De bedre scanningsmetoder giver mulighed for tidligere og sikrere diagnoser. Tidlig indsats med kemo og kombinationsbehandling giver mere livskvalitet i længere tid. Jeg mener, man kan forvente en væsentlig længere overlevelse, når metastaser opstår, mit gæt er en gennemsnitlig forlængelse med en faktor 3 i forhold til mulighederne for nogle år siden. Kombinationsmuligheder med flere kemopræparater og hormoner er utallige, der er i virkeligheden så mange, at de ikke alle kan afprøves grundigt.

UOMOs stand i Bella Centret.

Fra venstre ses Axel Petersen, PROPAs landsformand, Niels Einer-Jensen, formand for PROPAs medicinudvalg, og fra prostatakræftforeningerne i Sverige Bo Kjellström og Örjan Nordle.

Foto: Privat

Det store problem om gode screeningsmetoder blev diskuteret. Stockholm3-metoden giver små fremskridt og forbedrede muligheder. Vi mangler stadig en specifik "PSA"-metode, Jeg tror, den kommer om "nogle" år. Der er ikke en løsning på, hvordan "ufarlig" kræft skal behandles eller overvåges - tidlig operation eller strålebehandling konkurrerer med aktiv overvågning. Det bliver spændende at se udviklingen.

EAU18 var en udpræget teknisk forestilling for fagfolk. Den handlede om behandling og fremskridt. Der var få præsentationer, hvor patienter også blev betragtet som mennesker. Kongressen var opmuntrende på den måde, at den dokumenterede de mange fremskridt, der tilsammen får os til at leve længere med vores kræft.

Biomarkører i urinprøver kan afsløre prostatakræft

Af Lotte Frandsen,
journalist

Aarhusianske forskere står bag en ny test, hvor en urinprøve med stor sikkerhed kan afsløre, om en mand har kræft i prostata eller ej. Forskerne håber på, at testen kan være klar til brug på hospitalerne om fem år

Forskerne på Aarhus Universitets-hospital har undersøgt urin fra en lang række mænd med prostatakræft og fra en kontrolgruppe af mænd med en godartet forstørrelse af prostata.

- I urinen kiggede vi på niveauet af nogle små stykker RNA, mikroRNA, som er nogle små molekyler, der findes i alle celler. Ud fra forholdet mellem tre typer mikroRNA kunne vi skelne mellem kræftpatienter og kontrolpatienterne, forklarer Jacob Christian Fredsøe, som er en af forskerne fra Molekylær Medicinsk Afdeling, der står bag forskningsresultaterne.

Man kender ikke den biologiske funktion af mikroRNA, men hos kræftpatienter er værdien markant forhøjet.

- Det er ikke sikkert, at der er en klar biologisk årsag til, at det lige er de her strukturer, der er velegnede til at måle på. Men vi formoder, at mikroRNA siver fra cellerne ud i urinen, når der er kræft i området. Og det er

oplagt at arbejde med urin, når urinrøret løber gennem prostata fremfor blod, som kommer i kontakt med hele kroppen.

Færre risikofyldte biopsier

En af de helt store gevinster ved den nye urintest er, at man forhåbentlig kan undgå mange af de ubehagelige og unødige biopsier for at få afgjort, om man har prostatakræft eller ej. For metoden kan med stor nøjagtighed skelne mellem raske mænd og mænd med prostatakræft. Og hvis urintesten kombineres med en PSA-test, bliver diagnosen endnu mere nøjagtig.

- Et af formålene er at reducere antallet af biopsier. Biopsierne har nogle virkelig trælse bivirkninger med en høj risiko for blodforgiftning. I dag stikker man, vejledt af ultralyd, op til seks nåle i både venstre side og højre side af prostata, og så håber man på at kunne ramme eventuelle kræftceller. Man stikker altså 10-12 gange i alt, og det bliver mange små huller, som kan fungere som indgangsporte for

bakterier. Og i princippet stikker man i blinde, for ultralyd siger kun noget om, hvor prostata ligger, og ikke om der er en eventuel kræft.

Man gør meget for at undgå unødige biopsier, og i dag arbejder man på at MR-skane patienter, inden de får taget en eventuel biopsi.

- På skanningsbillederne har man meget bedre chancer for at opdage en eventuel tumor, og man stikker kun de steder, hvor man har mistanke om, at der er kræft. Problemet er, at der er stor mangel på trænedede radiologer, der kan se på skanningsbillederne og vurdere, om der er indikation for at tage en biopsi. Der er en enorm flaskehals.

Aggressiv eller fredelig kræft

Udover at den nye urintest kan afsløre, om en patient har kræft i prostata eller ej, håber forskerne også på, at testen kan skelne mellem, om en eventuel kræft er aggressiv eller ej.

Jacob Christian Fredsøe   Foto: Privat

- Omkring halvdelen af alle mænd over 50 år har formodentlig en prostatakræft. Men mange af dem får aldrig symptomer inden for deres normale levetid. Vi er selvfølgelig ikke interesserede i at operere folk, der har en fredelig kræft og udsætte dem for bivirkninger som inkontinens, impotens og ødem. Så vi vil meget, meget gerne kunne forudsige aggressiviteten inden en eventuel operation. Det arbejder vi med nu.

De nyeste resultater tyder på, at man ved at kombinere bestemte mikroRNA med en PSA-måling med forholdsvis stor sikkerhed kan forudsige, hvilke mænd der er i høj risiko for at få tilbagefald efter en operation.

- De mænd vil vi så følge tæt, så de kommer til kontrol oftere i forhold

til de mænd, der har en lav risiko for tilbagefald.

Udvikling af nye tests er dyre

Selvom forskningsresultaterne er lovende, og selvom måling af mikroRNA er en billig test, har indførelsen af den nye urintest alligevel lange udsigter.

- Testen vil kunne laves i ethvert laboratorium på de lokale biokemiske afdelinger, og den vil kunne spare mange resurser. Men det kan nemt koste i omegnen af 100 millioner kr. at komme frem til en færdig test. Det er noget af en investering og kræver, at man er ret sikker på, at testen er meget bedre end det, der allerede er. Det er den helt store hurdle, for at det kan komme patienterne til gavn. Vi har ført bevis for, at vores teori holder på omkring 1.200

mænd, og der er rigtig meget, der tyder på, at mikroRNA er en bedre metode end PSA-testen. Men det vil nok tage mindst fem år, før en færdigudviklet test er klar til at blive taget i brug i klinikken.

Erfaringerne viser desværre, at der er mange studier med at anvende biomarkører som for eksempel mikroRNA til diagnosticering af prostatakræft, som aldrig er kommet ud over forskningsstadiet.

- Det kræver megen vilje og mange penge at etablere nye metoder til diagnosticering. Jeg håber virkelig, at vores projekt bliver til noget. Vi har testet mange patienter, og det er det mest omfattende studie til dato omkring mikroRNA-biomarkører i urin inden for prostatakræftforskningen.

Harald Nielsen Cup 2018

FC Prostata Community Stævne Odense 8. juni

Vi kæmper den samme kamp

Harald Nielsen Cup 2018 afholdes i Odense fredag den 8. juni 2018.

For 3. gang afholder FC Prostata Community udendørs fodboldstævne. Denne gang på Odense KFUM's baner, Rismarksvænget 11, 5200 Odense V.

De deltagende 7 FC Prostata fodboldhold, som består af spillere, der alle er ramt af prostatakræft, kommer fra Østerbro i København (2 hold), Valby, Lyseng/Aarhus, Esbjerg, Holstebro og Odense (hver 1 hold).

FC Prostata Fyn, som er hjemmehørende i Odense KFUM, er arrangør og inviterer på vegne af de syv klubber alle interesserede til at overvære arrangementet og se de spændende fodboldkampe imellem de 7 hold, alle mod alle.

Forskningsprojektet FC Prostata om prostatakræft og fodbold blev startet i 2015 i et samarbejde af forskere fra Center for Sundhedsfaglig Forskning, Rigshospitalet, Frederiksberg Hospital, Herlev Hospital og Aarhus Universitetshospital sammen med DBU, Trygfonden, Kræftens Bekæmpelse og PROPA.

For yderligere information om arrangementet kan arrangørklubben kontaktes ved Arne Appelgren, e-mail anap@dbu.dk, tlf. 30 60 53 49.

Se endvidere: <http://www.facebook.com/FCProstataFyn>

Kirurgi, stråler og kemo kan ikke stå alene

Af Lotte Frandsen, journalist

I moderne kræftbehandling er man nødt til at inddrage alternative indsatser. Det mener kræftlægenes organisation. På InformationsCenter for Alternativ Kræftbehandling (ICAK) er man begejstret for udmeldingen fra det etablerede sundhedsvæsen.

Budskabet om at inddrage alternativ behandling som et supplement kom fra overlæge Lars Henrik Jensen i efteråret 2017 i et interview på TV 2 Østjylland. Han er formand for Dansk Selskab for Klinisk Onkologi. Ifølge ham bør kræftlægerne kende til alternativ behandling og støtte patienterne i, hvad de selv kan gøre for at få et godt kræftforløb.

- Det er vigtigt for patienten at være en aktiv medspiller i behandlingen. Det øger livskvaliteten og mindsker eventuelle gener at gøre noget selv, sagde han.

På ICAK hilser man holdningsændringen velkommen og håber på, at fremtidens kræftlæger vil se alternativ behandling som et supplement til den moderne kræftbehandling, og at de vil respektere patienternes valg. For der er mange patienter, der ønsker mere end den konventionelle behandling. En rapport om danskeres syn på sundhedsvæsenet, der er udarbejdet i et samarbejde mellem Mandag Morgen og TrygFonden, slår fast, at otte ud af ti kræftpatienter forsøger sig med alternativ behandling.

En tilsvarende undersøgelse fra Kræftens Bekæmpelse viser, at de fleste kræftpatienter bruger kosttilskud, naturlægemidler, stærke vitaminer og mineraler som et supplement for

at lindre bivirkninger og for at gøre noget aktivt for at få det bedre.

- Lægerne bør helt rutinemæssigt spørge patienterne, hvad de selv gør ved siden af. Det handler ikke om, at man skal vælge den konventionelle behandling fra, det opfordrer vi aldrig nogensinde til. Men patienterne har ofte behov for at gøre noget selv, og vi støtter dem i deres valg, siger Berit Wheler, centerleder på ICAK.

Bevar den kritiske sans

På ICAK tilbyder man samtaler for både kræftpatienter og pårørende. Man tager sig god tid til samtalen og rådgiver og informerer om forskellige alternative behandlingsformer. De fleste henvendelser drejer sig om, at patienterne gerne vil have hjælp til at afhjælpe smerter og kvalme, som er de typiske bivirkninger ved en kræftbehandling. Tilbuddet er gratis,

Berit wheler Foto: Simon Fønsbo

og man kan være anonym. Personalet på ICAK anbefaler ikke bestemte behandlingsformer eller bestemte behandlere.

- Men vi opfordrer til, at man bruger professionelle alternative behandlere og undersøger behandlerens baggrund og erfaring med kræft. Man skal ikke hoppe på noget, man tilfældigt finder på nettet. Og man skal kun gøre noget, hvis man føler, det fungerer. Man skal ikke være flink og spise bestemte urter for terapeutens skyld. Kemien og tilliden skal være på plads.

For Berit Wheler er det vigtigt at understrege, at rådgivningen er værdineutral og tager udgangspunkt i patientens egne ønsker. Og langt de fleste patienter har ideer om, hvad de gerne vil.

- Jeg tror, der er lige så mange forskellige alternative behandlingsformer, som man evner at forestille sig. Kun fantasien sætter grænser. Derfor taler vi også meget med patienterne om, at de skal bevare deres kritiske sans. Men det er jo individuelt, hvad der virker for den enkelte. Sådan er det også med den konventionelle behandling.

Potentiale i planteføde

I dag lever mange patienter meget længere med deres kræftsygdom, men Berit Wheler er ikke overbevist om, at det alene er lægernes og de moderne behandlingstilbuds fortjeneste.

- Måske er det også patienterne og det, de gør, der bidrager til, at de overlever længere. For eksempel ved man, at der er stoffer i planteføde, der gør livet svært for kræftcellerne. Der er ingen, der kan sige, om man får et minut, en time eller et år mere at leve i, men det kan man heller ikke med den konventionelle behandling. Hvis man vil sætte sig grundigt ind i, hvad man selv kan gøre med kost, motion, positiv tænkning, meditation, og hvad man ellers gerne vil gøre brug af, kan der være meget at

læse, og Berit Wheler opfordrer til, at man inddrager familie og venner i processen.

- Det er en god idé at uddelegere arbejdet. For det er et stort arbejde. Og som kræftpatient har man ikke altid så mange ressourcer og døjer måske med kvalme og træthed. Derudover er det gavnligt at mødes med ligesindede og udveksle erfaringer. Det er videnskabeligt bevist.

Understøttende behandling

Berit Wheler håber, at vi fremover vil bruge ordet komplementær i stedet for alternativ.

- Ordet alternativ har noget mystisk og sekterisk over sig, men det bety-

der jo bare, at det er et alternativ til den eksisterende behandling.

Og hun håber, at kræftpatienterne går fra en samtale på ICAK og tænker, at nu skal jeg gøre, hvad jeg kan.

- Folk skal have livsmod med herfra. De skal sige til sig selv, at nu vil jeg gøre alt, jeg kan, for at leve længst og bedst muligt med denne her møg sygdom. Man skal selvfølgelig ikke give folk falsk håb, men man skal heller ikke slukke folks håb. Når lægerne siger til patienterne, at de skal gå hjem og leve som før og bare nyde den sidste tid, sætter vi dem i en falsk håbløshed. For det er bevist, at det nytter at gøre noget selv. Det nytter at kæmpe.

Hvad er alternativ behandling?

Det kommer an på, hvem man spørger. Ordet "alternativ" signalerer noget andet end det, man normalt gør – altså noget, der er et alternativ til sundhedsvæsenets behandlinger. Der er på verdensplan stor forskel på, hvordan man betegner det, vi kalder alternativ behandling i Danmark. For eksempel er akupunktur ikke spor "alternativt" i Kina, hvor det i 5.000 år har været en del af sundhedsvæsenet.

De danske myndigheder bruger begrebet "alternativ behandling" om:

- Behandlingsformer udført af behandlere, der ikke er autoriserede sundhedspersoner.
- Behandling udført af autoriserede sundhedspersoner, men som er baseret på metoder, der hovedsageligt bruges uden for sundhedsvæsenet. Behandlingen skal kunne udføres af personer uden sundhedsfaglig autorisation.

Kilde: Styrelsen for Patientsikkerhed

Du kan læse om gode råd ved brug af alternativ behandling på: srab.dk

InformationsCenter for Alternativ Kræftbehandling

- Rådgiver, inspirerer og informerer værdineutralt, gratis og anonymt
- Åbent for henvendelser mandag-torsdag 10.30-14.00 på tlf. 24 79 20 24
- Læs mere på icak.dk

Kilde: ICAK

Artiklen er ikke udtryk for PROPAs holdning til alternativ behandling. PROPAs holdning lægger sig tæt op ad holdningen hos Kræftens Bekæmpelse:

- Vi går ind for behandlinger, der bygger på dokumenteret viden
- Brug ikke alternativ behandling i stedet for konventionel behandling. Brug den sammen med den behandling, du får på sygehuset, og tal med din læge om det
- Beslut dig for, hvor meget tid og hvor mange penge, du vil bruge på alternativ behandling

Prostatabiopsier – et effektivt prognoseværktøj i udredningen af prostatakraft

Af Nina Klemann,
læge, ph.d. Foto: Privat

På vegne af M. Andreas Røder, Ben Vainer, Birgitte G. Toft, Thomas Helgstrand, Klaus Brasso og Peter Iversen.

Diagnosticering af prostatakraft

Op mod 9.000 danske mænd får hvert år udtaget biopsier fra prostata som et led i udredning for prostatakraft. Typisk udtages 10-12 vævsprøver ultralydsvejledt fra bestemte områder af prostata, således at udtagningen af vævsprøver er systematisk og ens for alle mænd. Metoden har været anvendt i mere end 20 år, og mange forsøg på at optimere den er blevet foreslået igennem tiden. Det er dog især blandt mænd med forhøjet prostataspecifikt antigen (PSA) og et biopsisæt uden fund af kraft, at et diagnostisk dilemma opstår. Har biopsien overset området, hvor kræften sidder? Skal biopsien gentages og i så fald hvornår? For at komme et svar på disse spørgsmål nærmere undersøgte vi den prognostiske betydning af et biopsisæt blandt alle mænd, der i perioden 1995 til 2011 fik foretaget undersøgelsen som led i udredning for prostatakraft i Danmark. Studiet dannede grundlag for en ph.d.-afhandling og blev publiceret i *Lancet Oncology* i 2017(1).

Databasen

Studiet udspringer af en national forskningsdatabase, som indeholder data fra samtlige vævsprøver med prostatavæv udtaget i tidsrummet mellem 1995 og 2011. Databasen er oprettet efter Sundhedsstyrelsens tilladelse og kombinerer data fra vævsprøver med informationer fra Dødsårsagsregistret, Landspatientregistret og Cancerregistret, samt PSA-analyser fra alle danske laboratorier, og repræsenterer således et komplet nationalt register. En særlig unik egenskab ved databasen er, at den ikke kun indeholder oplysninger om mænd med prostatakraft, men om alle, der har gennemgået udredning med biopsi, og dermed også normale vævsprøver. Databasen "The Danish Prostate Cancer Registry" eller blot "DaPCaR", indeholder i dag data fra i alt 161.525 vævsprøver fra 113.801 mænd, heraf 62.340 mænd, som i årene 1995-2011 fik foretaget prostatabiopsier. Heraf fik 35.159 mænd konstateret prostatakraft i det første biopsisæt, hvorimod 27.181 mænd havde et første biopsisæt, som var udelukkende godartet.

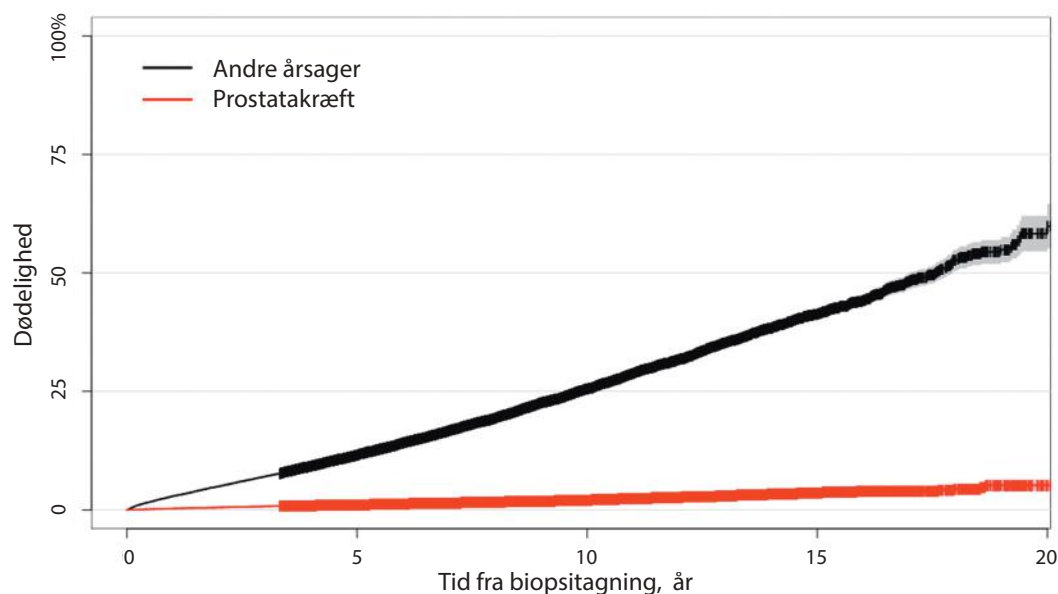
I 2015 indsamlede vi fra centrale registre oplysninger om, hvorvidt mændene i vores database var i live, dødsårsager samt evt. senere

diagnose af prostatakraft. Herefter fulgte en statistisk analyse af risikoen for at være død af prostatakraft eller anden årsag fra det første biopsisæt. Vi har i studiet anvendt en relativt ny statistisk analyse, såkaldt *competing-risk* statistik, der mere sikkert end tidligere metoder, kan estimere den sande risiko fra biopsi til død.

Resultater fra databasen

Mænd, som fik udtaget prostatabiopsier, var gennemsnitligt 68 år gamle på undersøgelsestidspunktet. I en optælling af hvordan det var gået de biopterede mænd, fandt vi, at af de i alt 27.181 mænd, for hvem det første biopsisæt ikke indeholdt prostatakraft, var i alt 541 (2%) døde af PCa efter 20 år. Derimod var 10.407 (30%) af de 35.159 mænd, for hvem det første biopsisæt indeholdt prostatakraft, døde af prostatakraft efter 20 år.

Ved at lave en statistisk risikoberegning på disse tal fandt vi, at den samlede risiko for at dø af prostatakraft efter 20 år for alle mænd henvist til prostatabiopsier var 25,6% efter 20 år, men at risikoen for at dø af andre årsager var 50,5%. Dernæst sorterede vi mændene i to grupper; de som havde et første biopsisæt med udelukkende godartet væv, og

Figur: Risiko over tid for at dø af prostatakræft (rød kurve), sammenholdt med risiko for at dø af andre årsager (sort kurve) for mænd uden prostatakræft i det første biopsisæt.

de som havde et første biopsisæt indeholdende prostatakræft. Som illustreret i figuren fandt vi, at den første gruppe havde en risiko for at dø af prostatakræft på 5,2% sammenlignet med en risiko for at dø af andre årsager på 59,9%. Til sammenligning havde mænd med prostatakræft i det indledende biopsisæt en risiko for at dø af prostatakræft på 43,6% efter 20 år mod en risiko på 42,1% for at dø af andre årsager.

Ved at inkludere PSA i beregningerne, fandt vi, at mænd med et første gangsbioptisæt uden prostatakræft og en PSA ≤ 10 (ng/ml) på tidspunktet for henvisning til biopsi, havde en risiko for at dø af prostatakræft på 0,7% efter 15 år sammenlignet med en risiko på 26,1% for død af andre årsager.

Prostatabiopsier udgør et effektivt prognoseværktøj

Vores undersøgelse viser, at det første biopsisæt indeholder vigtig prognostisk information, idet mænd som på henvisningstidspunktet til prostatabiopsier har en PSA-værdi på højst 10, og hvor det første biopsisæt er uden kræftforandringer, har en risiko på under 1% for at dø af prostatakræft i løbet af de næste 15 år. Dette resultat skal sættes over for den risiko på 26% en mand har for at dø af andre årsager i samme periode. Undersøgelsen understreger, at dødelig prostatakræft meget sjældent overses ved første biopsisæt, og den kan derved bidrage til at nedbringe antallet af unødvendige gentagne undersøgelser af prostata med biopsi i fremtiden, hvormed

man kan undgå både sygeliggørelse samt den ikke ubetydelige risiko for komplikationer, som er forbundet med prostatabiopsier. Der er heldigvis en lang række metoder på vej, som kan bidrage til denne positive udvikling, herunder billeddannede modaliteter som MR-skanning af prostata samt blodprøver og genanalyser, som kan identificere mænd i særlig høj risiko for at have alvorlig prostatakræft.

DaPCaR er en spændende ny database, som vil kunne bruges i mange fremtidige forskningsprojekter. I øjeblikket pågår en større opdatering af databasen, således at data kommer til at inkludere undersøgelser udført helt frem til 2016, og samtidig er flere ph.d.-studier med afsæt i DaPCaR i støbeskeen.

1. Klemann N, Røder MA, Helgstrand JT, et al. Risk of prostate cancer diagnosis and mortality in men with a benign initial transrectal ultrasound-guided biopsy set: a population-based study. *Lancet Oncol.* 2017;18(2):221–2219.

Træning på tværs samler kræfterne

Redigeret af Marianne Brandt, Egedal Kommune

Kræftramte borgere i ni kommuner i Region Hovedstaden har mulighed for at få et målrettet rehabiliteringstilbud, når de - efter diagnosen er stillet - skal i gang med at vende tilbage til deres liv. Det sker igennem det tværkommunale samarbejde 'Vi samler kræfterne', hvor et af målene er at sikre, at borgerne modtager et relevant, specifikt tilbud. Egedal Kommune har holdtræning for inkontinente mænd med prostatakræft. Her kan ligesindede mødes, og via faglig viden og holdånd skabes der resultater."

Jens har tarmkræft og bor i Rødovre, men går til træning for mænd i Gladsaxe. Tom har prostatakræft og er inkontinent og bor i Gentofte, men går til bækkenbundstræning i Egedal. Begge borgere er udskrevet fra Herlev Hospital og er nu en del af en kommunal kabale under sloganet 'Vi samler kræfterne', der skal gå op i en højere enhed ni kommuner imellem.

"Når jeg modtager en henvisning fra vores træningsvisitation, indkalder jeg patienten til en startsamtale. Her tager jeg udgangspunkt i den behovsvurdering, som hjemkommunen har udarbejdet sammen med patienten," siger Marianne Eriksen, fysioterapeut i Egedal Sundhedscenter.

Startsamtalen tager udgangspunkt i patientens konkrete situation i forhold til graden af inkontinens, bleeforbrug, hjemmetræning, samt hvor meget patienten ønsker at træne i Egedal Sundhedscenter, ligesom muligheden for yderligere undersøgelser overvejes.

Forventningsafstemning og skemalægning

"Når jeg sidder overfor en ny patient her i Sundhedscentret, er det vigtigt at få afstemt forventninger. Vi kigger derfor rigtig meget på, hvilke mål patienten har for øje, og hvor stor chancen er for at blive helt tør. Heldigvis har vi gode erfaringer med, at hovedparten, vi har til træning her i Egedal, ret hurtigt kan se fremgang. I første omgang om natten, men senere også gradvist om dagen, hvor det måske kan begrænses til en enkelt ble i døgnnet," siger Marianne Eriksen, der ikke lægger skjul på, hvad hun forventer af sine patienter:

"Jeg har en klar forventning om, at de patienter, der kommer til os, laver deres knibeøvelser hver eneste dag og får dem inkorporeret som en naturlig del af hverdagen. Til at hjælpe med det, har vi bl.a. fra Herlev Hospital fået et allerede skemalagt program, som udbydes både på skrift og som lydfil. Det er en stor hjælp i det daglige for rigtig mange patienter."

Efter behov deltager Egedal Kommunes inkontinenssygeplejerske, Dorit Petersen, cirka en gang i kvartalet. Her kan patientgruppen få uddybende svar på spørgsmål vedrørende f.eks. bleer, hygiejne og eventuelle operationer. Ligesom der undervejs i forløbet er fokus på træningens resultater.

Åbenhed og holdånd

"Vi møder patienterne i en meget kort periode, som har stor betydning i deres forløb. Til holdtræningen taler vi ofte om patienternes forbrug af bleer, og hvordan de oplever fremgang med henholdsvis inkontinens og impotens. Der er ingen dumme spørgsmål her, men derimod åbenhed - og så plejer der at være en rigtig god stemning, der som regel smitter hele vejen rundt."

Marianne Eriksen Foto: L. Otterstrøm

Tidligere patient i Egedal Sundhedscenter kan skrive under på det med det gode humør, holdånd og træning, der skaber resultater.

"Egedal Sundhedscenter stiller lækre faciliteter til rådighed, men det er de andre deltagere og fysioterapeut Marianne Eriksen, som leder træningen, der gør den til noget særligt. Du får snakket og grinet sammen med jævnaldrende mænd, mens du får nyttig faglig viden undervejs og udvekslet praktiske råd og erfaringer," siger Ulrik Andreasen, der opfordrer ligesindede til at tage imod kommunens tilbud om træning i Egedal.

"Når man lige har været igennem en operation, er det svært at forestille sig fuld kontrol over 'vandværket' igen," uddyber han, "men næsten alle oplever, at der kommer store fremskridt i løbet af de cirka 29 træningstimer. Og så var det en bonus, at jeg - foruden at træne bækkenbund og blive tørlagt - oplevede, at min bevægelighed,

kropskontrol og balance blev styrket,” slutter Ulrik Andreassen.

Egedal kommunes mandehold

Patienterne i Egedal Kommune tilbydes op til 29 gange træning. Hovedparten deltager alle gange og de fleste to gange om ugen.

Afslutningsvis kommer alle patienter til en afsluttende samtale hos Marianne Eriksen, hvor forløb og status sættes under en lup, inden hjemkommunen, som oprindeligt sendte patienten til Egedal, modtager et statusnotat. Hjemkommunen afgør derefter den videre proces.

Egedal kommune varetager mandehold (fysisk træning for mænd bosiddende i Egedal, Furesø og Ballerup kommune) samt bækkenbundstræning for mænd med prostatakræft, der er inkontinente og bosat i en af de ni samarbejdende kommuner (Herlev, Furesø, Rødovre, Ballerup, Gladsaxe, Egedal, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal eller Gentofte).

Kurset 'Livskraft' til kræfttramte

Ud over den fysiske træning tilbydes alle, som har eller har haft kræft, at deltage i kurset 'Livskraft', som varetages af Ballerup kommune. På kurset kommer deltagerne ind på både fysiske, psykiske og sociale sider af det at have kræft, og de får redskaber til at kunne håndtere hverdagen.

”Emner som fysisk aktivitet, kost, tanker og følelser i forhold til at have kræft samt mindfulness, senfølger, søvn og forvaltning af energi er alle sammen områder deltagerne kommer i berøring med på kurset 'Livskraft'. Dialog, netværk og erfaringsudveksling vil være i højsædet blandt deltagerne, der typisk er ret forskellige i

både alder og forløb,” siger Marianne Eriksen.

Tværkommunalt samarbejde

Sundhedsstyrelsen udgav i 2012 'Forløbsprogram for rehabilitering og palliation', som har til hensigt at fremme livskvaliteten hos patienter og familier, som står overfor de problemer, der er forbundet med livstruende sygdom. Med forløbsprogrammet har kommunerne fået til opgave at varetage borgerens almene rehabiliteringsbehov efter en kræftlidelse. Dette kræver, at kommunerne tilegner sig nye kompetencer og ny viden, eftersom kræftområdet for de fleste kommuner er en relativt stor opgave.

Med den relativt begrænsede volumen af borgere i målgruppen i hver kommune og opgavens specialiserede natur kan det være vanskeligt for den enkelte kommune at opøve og opretholde den rette faglighed. Med et tværkommunalt samarbejde skabes der grundlag for at afholde undervisningsforløb med jævne mellemrum samt i langt større udstrækning at målrette holdtyperne efter alder, diagnose, køn mv.

Derudover er det tværsektorielle samarbejde med Herlev Hospital blevet forbedret, da alle borgere med en kræftdiagnose i de ni kommuner kan henvises til ensartede tilbud.

Foto: Marianne Eriksen

Rettelse til 'Min historie' i PROPA NYT nr. 1, 2018

I forrige nummer af PROPA NYT bragte vi for første gang 'Min historie'.

Historien havde overskriften "Bekæmpelse af inkontinens" og er skrevet af Carsten Høyer, PROPA-medlem fra Fredensborg.

Beklageligvis var skribentens navn ikke kommet med i indlægget.

Min historie Bekæmpelse af inkontinens

Inkontinens er aldersrelateret for begge køn, men kan desuden bl.a. forekomme for mænd, der ved operation har fået fjernet prostata. Det sidste er mit udgangspunkt.

Jeg har udelukkende bækkenbunden til rådighed da "Lukkemechanismen" i bunden af min blære blev fjernet sammen med prostata, så jeg har af nød sat mig ind i bækkenbunden og især dens begrænsninger. De gængse metoder gav intet resultat i løbet af fjorten dage efter mit kateter var fjernet, hvorfor jeg som gammel sportsmand besluttede at lave mit eget system. Jeg gik uden behov for bleer eller "kaffefiltre" på to måneder.

Bækkenbunden er en muskel, og som med alle andre muskler er det vigtigt at træne den, uden den i forvejen er belastet. Når man ligger ned, er bækkenbunden overhovedet ikke belastet. Når bækkenbunden overbalanceres med vand er mindst belastet, når den ligger ned horisontalt, fremfor at den "hænger" op vertikalt. Derfor træner man altid liggende på et hårdt underlag med let bøje de ben, hvor knæene peger mod loftet.

Der næst er det meget vigtigt at forstå bækkenbundens begrænsninger - det var, hvad der overraskede mig mest. Ved inkontinens kan man på en dag, hvor man intet belastende foretager sig, end ikke går en tur, men f.eks. blot læser en bog, kun maksimalt tåle 2 x 10 knib a 15 sekunder. De bedste resultater opnås ved at opdele træningen i 2 øvelser, hver med 10 knib a 15 sekunder med 15 sekunders pause imellem, en øvelse om morgenen og en øvelse ved sengetid.

Der næst spiller "pondus" også en rolle. Jo flere overflødige kilo, jo større problemer ved inkontinens.

Derfor skal man i planlægningen af sin træning af bækkenbunden tage hensyn til,

hvilke aktiviteter man i øvrigt vil kaste sig over i løbet af dagen. Skal man f.eks. om formiddagen løbe/gå en rask tur, så havens så springer man let og elegant morgentrøje ekstra belastet ved alle disse aktiviteter. Ellers risikerer man efterfølgende at komme i problemer.

Ved voldsom inkontinens starter man med 10 knib a 2 sekunder med 2 sekunders pause imellem. Derefter kan man lave 10 knib a 5 sekunder med 5 sekunders pause imellem.

Når der spores en bedring, udskifter man de 5 sekunder med 10 og sluttelig med 15, men ikke mere og til stadighed med 15. Får du kun trænet én gang om dagen lige for sengetid, så forøvrigt ikke, du vil alligevel hurtigt spore en bedring.

Selve knibet. Du ligger på ryggen på gulvet med loftet. Knibet udføres ved, at du presser lænden i gulvet, og holder den der i 15 sekunder, hvorefter du igen presser lænden i gulvet etc. Måske kun 10 knib om morgenen og sen aften, dvs. 2 gange 5 minutter om døgnet. Du skal overhovedet IKKE berygte lær- eller ballemuskler til denne knibe-øvelse. Slet ikke, så overtræner du.

Mere indviklet er det ikke.

Så er der det rent psykiske. Du vil indtil du er blevet tæt, føle trang til at benytte heds skyld. OK, indtil du er blevet tæt, kan du benytte disse hjælpemidler, men derefter stopper du, også selvom du ikke i alle situationer er fuldkommen tæt, da du skal vænne dig til at tænke fremad, dvs. overveje belastningen på din bækkenbund og indrette din hverdag efter det. Det vil hurtigt blive naturligt, og så er du fri for de

tvangstanker (f.eks. ruteplanlægning m.h.t. toiletten), der ellers er en naturlig følge efter en periode med inkontinens.

Spiritus - bækkenbunden bliver en lalle- og så glæder man sig, når den får sin andel af spiritus, og så kvitterer den ved at blive utæt. Det kan komme pludseligt, når man rejser sig, max. 2-3 genstande for mænd, 1 for kvinder - tjah, det er under alle omstændigheder for begge køn individuelt.

Når man så er blevet helt tæt, så stopper man selvfølgelig ikke med sin træning; man fortsætter for at holde bækkenbunden i topform, i øvrigt er jeg blevet gjort bekendt med, at kvinder ved fødselsforberedelse får samme instruktion i at knibe; hvorfor vi mænd efter prostataoperation, strålebehandling m.v. ikke får samme besked, står hen i det uvisse.

Til sidst - gutter - stå altid op, når I tisser, så blieren bliver ordentligt tomt hver gang, så undgår I blærebetændelse. Kvinder, jeg håber på tilgivelse.

Good træning.

Min historie

Hjælp andre med 'Min historie'

Har du viden om behandlingsmetoder, som du tror, at andre prostatakraftpatienter kan få glæde af? Har du haft god effekt med en kostplan? Eller oplevelser med alternativ behandling, som måske kunne være til nytte for andre mænd med prostatakraft? Har du gode råd og tips ifm. rehabilitering? Eller erfaring med effektiv smertebehandling? Er du pårørende med gode råd til andre pårørende?

Det kan være voldsomt frustrerende at sidde inde med en vigtig oplevelse eller erfaring i forbindelse med sin sygdom, som man gerne vil dele med andre for at hjælpe, dog uden mulighed for at nå ud til de rette med budskabet.

I forrige nummer af PROPA NYT startede vi op med en ny klumme: 'Min historie'. Klummen er blevet godt modtaget blandt vores læsere, og også du har mulighed for at videregive dine erfaringer og oplevelser til andre prostatakraftpatienter og deres pårørende. Eneste kriterie er, at du selv tror og håber, at din historie vil kunne hjælpe andre.

Du skal blot skrive din historie og sende den til os på propant@propa.dk eller med post til PROPA, Jernbanegade 23B, 4000 Roskilde. Så læser vi den igennem og vurderer, om den har almen interesse til at blive den næste 'Min historie' i PROPA NYT. Husk, at vi ikke efterlyser generelle sygehistorier, men

konkrete erfaringer og råd. Vælger vi din historie, vil du blive kontaktet af os.

Vi forbeholder os retten til at vælge blandt de indkomne indlæg og evt. redigere i teksten (selvfølgelig med din accept), ligesom redaktionen ikke påtager sig noget ansvar for de i artiklerne foreslåede behandlinger m.m. Klummen dækker ikke nødvendigvis PROPAs synspunkter, men vil udelukkende være klummeskribentens historie og personlige synspunkt.

Vi glæder os til at se dit forslag til 'Min historie'

Venlig hilsen
Redaktionen

Jeg lever et godt liv på trods af følgerne af prostatakraft

Af Svend Erik Bodi,
PROPA-medlem fra Bjæverskov

En operation for prostatakraft fjernede alle kræftceller, men betød samtidig, at jeg fik svært ved at holde på vandet og blev impotent. Her tre år senere har jeg fået hjælp til at håndtere følgerne og lever nu et godt og aktivt liv.

Jeg er meget åben om de problemer, jeg har oplevet, efter at jeg blev opereret for prostatakraft. Selvom det for mange er tabubelagt at tale om impotens og om at være tvunget til at gå med ble, så mener jeg, at det er vigtigt at turde sætte ord på.

- Jeg oplevede hurtigt, at jeg langt fra var alene. Pludselig var der andre, der fortalte om deres udfordringer, og det gjorde det lettere at håndtere.

Måtte gå med ble

Det viste sig, at sygdommen var aggressiv, så lægen anbefalede, at jeg fik fjernet min prostata inklusive nerverne, en operation der kan give problemer efterfølgende med at holde på vandet og med at få rejsning. Jeg var dog ikke i tvivl. Jeg sagde 'ja tak' til operationen og fik dermed fjernet alle kræftcellerne og nerverne.

Jeg fik at vide, at 70% af de mænd, der fik fjernet prostata, ville blive tætte, når de sørgede for at træne bækkenbunden. Det lykkedes aldrig for mig at holde på vandet, selvom jeg gik til bækkenbundstræning hos en fysioterapeut. I starten var det faktisk rigtig træls, og det påvirkede mit humør meget negativt. Jeg skulle skifte ble hver anden time, og nogle gange glemte jeg det. Jeg har eksempelvis oplevet at sidde ved et selskab, hvor jeg faldt i god snak med nogle og fuldstændig glemte at gå ud på toiletet. Det betød, at jeg var nødt til at gå hjem og skifte tøj. Det var meget irriterende.

Operation har hjulpet

Jeg fik tilbudt en operation på Herlev Hospital, hvor der blev indopereret 2 baller, som efterfølgende er blevet fyldt

op med væske. Det betyder, at jeg på det nærmeste er tæt nu. Fra at bruge 10–12 bleer om dagen, bruger jeg nu kun 1–2 bleer om dagen. Om natten behøver jeg ikke ble mere. Herlev Hospital havde også 2 andre muligheder at tilbyde, nemlig en manchete med en ventil, så man selv kan åbne og lukke for vandet, eller en bugt på urinrøret. Ingen af de 3 behandlinger lover 100% succes, men trods alt en væsentlig forbedring.

Penispumpe hjælper

Jeg fik at vide, at det kun var ca. 30%, der kunne bevare potensen efter en ikkenervebevarende operation. Jeg sagde: "Så er det godt, man ikke er 20 år". I starten var det ikke noget problem, for der havde jeg bøvlt nok med at holde tæt, og så er det ikke lige lykken at forsøge med seksuelle udfoldelser. Men efterhånden blev det et problem. Jeg følte mig ikke som en rigtig mand, og selvom følelserne i penis er de samme, hvad enten man har rejsning eller ej, så er det altså lidt en nedtur, at man ikke kan have samleje, som man plejede. Jeg bad derfor sygehuset om hjælp.

Efter først at have fået Viagra-piller, der ikke virkede, hvilket ofte er tilfældet, når nerverne er væk, anbefalede sygehuset noget, der hedder Muse, som skulle sprøjtes ind i urinrøret. Jeg var på apoteket for at hente det og bad om instruktion. Damerne var ikke helt sikre, men forklarede dog nogenlunde, hvordan det skulle bruges, men advarede samtidig om mulige bivirkninger, som kunne være, at virkningen kunne holde i 6–8 timer, og hvis virkningen ikke var stoppet efter 8 timer, skulle jeg køre på skadestuen. Derfor opgav jeg at prøve det. Sygehuset sagde, at hvis det heller ikke virkede, kunne man få indsprøjtninger i svulmelegemerne. Det syntes jeg heller ikke lød rart. Man kan også få indopereret en penisprotese. Det synes jeg heller ikke lød rart. Jeg talte med fysioterapeut og sexolog Hanne Ryttergaard i Roskilde om problemet, og hun anbefalede at kontakte

Foto: Privat

sexolog Else Olesen i Aalborg og købe en penispumpe i stedet for.

Penispumpen har 2 formål. For det første aktiverer den svulmelegemerne i penis, og dermed medvirker den til at holde på vandet. Dette gøres morgen og aften i et par minutter. Og ikke altid til fornøjelser, som Else Olesen skrev til mig. Pumpen medvirker også til at forhindre, at penis bliver endnu mindre. Langt de fleste oplever, at penis bliver mindre efter operationen, og hvis man ikke får skabt rejsning, oplever man, at penis skrumper med tiden og bliver endnu mindre.

Der medfølger også nogle silikonepenisringe, som kan anbringes ved roden af penis, når den er pumpet op med vakuumpumpen, og derefter er det muligt at gennemføre et nogenlunde samleje, eller man kan fornøje sig selv. På den måde har jeg også fået løst det problem, så det er til at leve med.

Det er muligt at få hjælp fra kommunen til at anskaffe en penispumpe. Den koster ca. 2.000 kr. Man kan ansøge kommunen om tilskud til en penispumpe efter §112 eller §113. Det er vigtigt, at man vælger en manuel pumpe, da en automatisk/elektrisk pumpe kan blive ødelagt, hvis man lækker urin under brugen, og urinen kommer ind i motoren. Min elektriske pumpe holdt kun i 14 dage, så måtte jeg skifte til en manuel pumpe. Den gode nyhed er:

- Jeg lever
- Jeg har det godt
- Jeg har et godt humør
- Jeg har ikke sovet dårligt en eneste nat
- Jeg kan gøre, hvad jeg har lyst til
- Jeg tror på, at jeg kan klare det
- Jeg har lovet mit barnebarn ikke at dø af det

KORT MØDEOVERSIGT - fed tekst angiver foredrag eller særlige arrangementer

01.06.2018	Kl. 10.00	Aalborg	Patient til patient
05.06.2018	Kl. 19.30	Aarhus	Samtalegruppe for mænd og pårørende
07.06.2018	Kl. 18.30	Herning	Samtalegruppe for opererede mænd
06.06.2018	Kl. 15.30	Esbjerg	Inkontinenscafé for mænd
07.06.2018	Kl. 16.00	København	Torsdagstræf for prostatakræftpatienter
07.06.2018	Kl. 19.00	Hillerød	Herreværelset
11.06.2018	Kl. 18.00	Roskilde	"12 mænd står frem" med foredrag/oplæg
11.06.2018	Kl. 19.00	Næstved	"Et godt liv – selv med prostatakræft"
11.06.2018	Kl. 14.00	Vordingborg	Åben samtalegruppe
13.06.2018	Kl. 15.00	Vejle	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
13.06.2018	Kl. 14.00	Aabenraa	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
15.06.2018	Kl. 10.00	Aalborg	Patient til patient
21.06.2018	Kl. 19.00	Horsens	Samtalegruppe for mænd og pårørende
21.06.2018	Kl. 14.00	Kolding	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
25.06.2018	Kl. 14.00	Ringsted	Træffetid for mænd med prostatakræft
25.06.2018	Kl. 15.00	Næstved	Træffetid for mænd med prostatakræft
26.06.2018	Kl. 14.00	Slagelse	Træffetid for mænd med prostatakræft
29.06.2018	Kl. 10.00	Aalborg	Patient til patient
02.07.2018	Kl. 16.00	Sønderborg	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
02.08.2018	Kl. 18.30	Herning	Samtalegruppe for opererede mænd
08.08.2018	Kl. 15.00	Vejle	Nyeste indenfor behandling af prostatakræft
08.08.2018	Kl. 14.00	Aabenraa	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
10.08.2018	Kl. 10.00	Aalborg	Patient til patient
13.08.2018	Kl. 14.00	Vordingborg	Åben samtalegruppe
16.08.2018	Kl. 19.00	Horsens	Samtalegruppe for mænd og pårørende
16.08.2018	Kl. 14.00	Kolding	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
24.08.2018	Kl. 10.00	Aalborg	Patient til patient
27.08.2018	Kl. 14.00	Ringsted	Træffetid for mænd med prostatakræft
27.08.2018	Kl. 15.00	Næstved	Træffetid for mænd med prostatakræft
28.08.2018	Kl. 14.00	Slagelse	Træffetid for mænd med prostatakræft
28.08.2018	Kl. 19.00	Odense	Ægtefællemøde
28.08.2018	Kl. 19.15	Svendborg	Erfaringsudveksling
03.09.2018	Kl. 16.00	Sønderborg	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
04.09.2018	Kl. 19.00	Odense	Erfa-møde
04.09.2018	Kl. 19.30	Aarhus	Samtalegruppe for mænd og pårørende
05.09.2018	Kl. 15.30	Esbjerg	Inkontinenscafé for mænd
06.09.2018	Kl. 16.00	København	Torsdagstræf for prostatakræftpatienter
06.09.2018	Kl. 19.00	Hillerød	Herreværelset
06.09.2018	Kl. 18.30	Herning	Samtalegruppe for opererede mænd
07.09.2018	Kl. 10.00	Aalborg	Patient til patient
09.09.2018	Kl. 10.30	Næstved	Let motionsdag
10.09.2018	Kl. 14.00	Vordingborg	Åben samtalegruppe
12.09.2018	Kl. 15.00	Vejle	Samtalegruppe for mænd med prostatakræft
12.09.2018	Kl. 19.00	Aabenraa	Kræftfri og hvad så?
17.09.2018	Kl. 19.00	Varde	Hvilke rehabiliteringstilbud
18.09.2018	Kl. 19.00	Herning	Arv, testamente og fremtidsfuldmagter
20.09.2018	Kl. 19.00	Horsens	Samtalegruppe for mænd og pårørende

VELKOMMEN i Prostatakræftforeningen PROPA

PROPA arbejder for at:

- øge oplysningen om prostatakræft
  - støtte forskning i sygdommen
- Støt dig selv! Bliv medlem!

Indmeld dig på www.propa.dk eller tlf. 33 12 78 28

Mødekalender

Region Hovedstaden

København

Den første torsdag i hver måned,
dog ikke i juli og august
Kl. 16.00 til 18.00

Sted: Center for Kræft og Sundhed,
Nørre Allé 45, 2200 København N
Der er som regel gode parkeringsmuligheder bag ved centret inde i De Gamles By mod betaling. Kør ind ad porten lidt længere nede ad Nørre Alle mod Sct. Hans Torv.

Emne: Torsdagstræf for prostatakræftpatienter og deres pårørende
På mødet vil der være en erfaren patient og en pårørende, som vil være klar til en snak om mange af de problemer, man har som prostatakræftpatient. For specielt nye patienter er her en god lejlighed til at få talt om de spørgsmål, som rejser sig efter en diagnose.

Tilmelding: Der er ingen tilmelding, og alle er velkomne.

Hillerød

Den første torsdag i hver måned,
dog ikke i juli og august
Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse i Hillerød,
Østergade 14, 3400 Hillerød

Emne: "Herreværelset"
"Herreværelset" i Hillerød blev etableret i foråret 2017 og er en aktivitet for mænd, der er ramt af prostatakræft. "Herreværelset" er et sted, hvor man kan møde andre mænd i samme situation og åbent og ærligt tale om private problemer og dele sine erfaringer.

I "Herreværelset" er der mulighed for at tale om de ting, der er vigtige for en i et hyggeligt og afslappet miljø. "Herreværelset" har i øjeblikket omkring 20 deltagere, men flere med diagnosen prostatakræft er velkomne.

Tilmelding: Har du lyst til at høre nærmere om aktiviteterne, eller vil du deltage i et af møderne, kan du tilmelde dig hos Hans Møller, tlf. 20904000 eller e-mail hansmoeller@hotmail.co

Region Sjælland

Roskilde

Mandag den 11. juni 2018
Kl. 18.00 til 21.00

Sted: Roskilde Bibliotek,
Dronning Margrethes Vej 14,
4000 Roskilde

Emne: Udstilling "12 mænd står frem" med foredrag/oplæg af **Mogens Mathiesen**.
Mogens Mathiesen, som er én af de 12 mænd, fortæller om sine oplevelser med sygdommen.

Landsdækkende fotoudstilling med portrætter af 12 danske mænd, hvor der ved hvert billede kort fortælles om livet med prostatakræft.

12-tallet afspejler antallet af mænd i Danmark, som dagligt bliver diagnosticeret med beskeden – "du har prostatakræft".
Udstillingen løber til den 24. juni 2018.

Tilmelding: På Roskilde Biblioteks hjemmeside, <https://www.roskildebib.dk/arrangementer/foredrag-debat/foredrag-om-prostatakræft>

Ringsted

Den sidste mandag i hver måned, dog ikke i juli

Kl. 14.00 til 15.30

Sted: Anlægspavillonen, Tværalle 5, 4100 Ringsted

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft

Mød en repræsentant fra PROPA til en god snak om prostatakræft, behandling m.m.

Vi hjælper, så godt vi kan. Pårørende og andre interesserede er meget velkomne.

Tilmelding: Ikke nødvendig, bare mød op.

Slagelse

Den sidste tirsdag i hver måned, dog ikke i juli

Kl. 14.00 til 15.30

Sted: Slagelse Bibliotek, Stenstuegade, 4200 Slagelse

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft

Mød en repræsentant fra PROPA til en god snak om prostatakræft, behandling m.m. Vi hjælper, så godt vi kan.

Pårørende og andre interesserede er meget velkomne.

Tilmelding: Ikke nødvendig, bare mød op.

Næstved

Mandag den 11. juni 2018

Kl. 19.00 til 21.30

Sted: Kræftrådgivningen i Næstved, Ringstedgade 71, 4700 Næstved

Emne: PROPA-filmen "Et godt liv – selv med prostatakræft"

Da 12 mænd dagligt får diagnosen "Du har prostatakræft", så vil vi denne aften vise PROPA-filmen "Et godt liv – selv med prostatakræft".

Filmen giver vigtig viden om emnet og kommer med oplysninger, både til den ramte, samt til pårørende og andre interesserede!

Der kan stilles spørgsmål vedr. emnerne, og vi vil besvare efter bedste evne – for som vi siger: "Vi er ikke læger, men hjæl-

per så godt vi kan!"

Pris: Gratis for alle. Kaffe/te kan købes i pausen for kr. 20.

Tilmelding: Af pladshensyn er tilmelding nødvendig – senest onsdag den 6. juni 2018 til Poul Erik Andersen, e-mail pea.propa@gmail.com eller tlf. 20 87 43 91.

Næstved

Søndag den 9. september 2018

Kl. 10.30

Emne: Let motionsdag

Tilmelding mv.: Nærmere oplysninger på PROPAs hjemmeside og ved udsendelse af e-mail til medlemmerne.

Næstved

Den sidste mandag i hver måned, dog ikke i juli

Kl. 15.00 til 17.00

Sted: Kræftrådgivningen, Ringstedgade 71, 4700 Næstved

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft og deres pårørende

Til stede vil være en patient/repræsentant fra PROPA samt en pårørende, som begge er klar til en snak om de mange problemer, der er ved at få en prostatakræftdiagnose.

Vi er ikke læger – men hjælper, så godt vi kan!

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Vordingborg

Den anden mandag i hver måned, dog ikke i juli

Kl. 14.00 til 16.00

Sted: Brænderigården, Algade 104, 4760 Vordingborg

Emne: Åben samtalegruppe for mænd med prostatakræft

Pårørende er velkomne.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Region Fyn

Odense

Tirsdag den 28. august 2018

Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Kløvervænget 18B, 5000 Odense C
Der er gratis parkering på OUHs parkeringsplads ved indtjekning på KBs PC til venstre ved indgangen.

Emne: Ægtefællemøde

Kom og få en snak med andre, der også har en prostatakræftamt mand.

Vi ved, at det er meget forskelligt, hvordan sygdommen udvikler sig hos den enkelte – men vi bliver alle ramt på følelserne, og måske kan vi finde støtte i at tale med hinanden.

Man siger – når en får kræft, rammes hele familien.

Hvis det har interesse for dig, så mød op til ægtefælle-/samlevermøderne.

Tilmelding: Senest den 21. august 2018 til Eva Mott, e-mail eva55mott@gmail.com eller SMS til tlf. 20447604.

Odense

Tirsdag den 4. september 2018

Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Seniorhuset, Toldbodgade 5, 5000 Odense M

Emne: Erfa-møde

Det er et møde, hvor vi mænd imellem, og på lige fod, kan erfaringsudveksle. Det er for mænd, der for nylig er ramt af sygdommen, til mænd, der har levet med sygdommen i mange år. Vi er parate til at støtte og hjælpe hinanden i spørgsmål om sygdom og behandling.

Vi deler os op i grupper efter hvordan vi er ramt af sygdommen.

Kræft rammer også familien, så du må gerne tage pårørende med.

Tilmelding: Senest den 28. august 2018 på e-mail odense@propa.dk eller SMS til tlf. 40270528.

Svendborg

Den fjerde tirsdag i hver måned, dog ikke i juni og juli

Kl. 19.15 til 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Brogade 35, 5700 Svendborg

Emne: Erfaringsudveksling for såvel patienter som pårørende

Tilmelding: Lajla Gregers, tlf. 40500430 eller e-mail lajlagregers@gmail.com

Region Nordjylland

Aalborg

Fredage i lige uger, dog ikke i juli

Kl. 10.00 til 12.00

Sted: Forhallen i Sygehus Syd, Hobrovej 18-22, 9100 Aalborg

Emne: "Patient til patient" er et samarbejde mellem nordjyske patientforeninger og Aalborg Sygehus. PROPA deltager i dette samarbejde og har træffetid for mænd med prostatakræft fredage i lige uger. Pårørende er også meget velkomne.
Tilmelding: Ikke nødvendig.

Region Midtjylland

Aarhus

Den 1. tirsdag i hver måned, dog ikke i juli og august

Kl. 19.30 til 21.30

Sted: Hejmdal, Kræftpatienternes Hus, Peter Sabroes Gade 1, 8000 Aarhus C

Emne: Samtalegrupper for prostatakræftpatienter og deres pårørende (erfaringsudveksling). Tag gerne din ægtefælle/partner med.

Der serveres kaffe/te og frugt.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Aarhus

Tirsdag kl. 15.30 til 16.30

Motion og prostatakræft

Målgruppe: Mænd, der har eller har haft prostatakræft

Sted: Ellekærskolen, Jernaldervej 5, 8210 Aarhus V.

Der er gode parkeringsforhold.

Gymnastik: Vi arbejder med bevægelighed, styrke, balance, kondition og koordination samt bækkenbundstræning. Ved

hjælp af disse fokusområder arbejdes hele kroppen igennem. Der trænes intensivt med varierende øvelser. Der tages individuelt hensyn, så alle kan få optimalt udbytte af træningen. Der kan være op til 12-14 deltagere på holdet.

Kom og prøv en gratis time.

Pris: kr. 300 for et halvt kalenderår.

Tilmelding og leder: Fysioterapeut **Isaac R. Ervandian**, tlf. 40791228 eller e-mail ervandian@gmail.com

Herning

Den første torsdag i hver måned, dog ikke i juli

Kl. 18.30 til 20.00

Mødet arrangeres i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse i Herning

Sted: Kræfttrådgivningen Herning, Nørgaards Allé 10, 7400 Herning

Emne: Samtalegruppe for mænd, der er opereret for prostatakræft, og som for nærværende er sygdomsfrie.

Møderne begynder med kaffe og fælles samvær. Vi drøfter aktuelle emner med baggrund i ønsker fra deltagerne. Især vil vi dele oplevelser om såvel fysiske som psykiske følger af en kræftsygdom. Der er tavshedspligt i gruppen. Gruppen ledes af to frivillige.

Tilmelding: Frits Jeppesen, tlf. 20107834 eller e-mail frits0309@gmail.com

Herning

Tirsdag den 18. september 2018

Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Kræfttrådgivningen Herning, Nørgaards Allé 10, 7400 Herning

Emne: Arv, testamente, fremtidsfuldmagter m.m.

Foredrag ved advokat **Inger Højbjerg** fra advokatfirmaet Højbjerg i Herning, Inger Højbjerg er specialiseret i familie- og arveret og er autoriseret bobestyrer og bobehandler.

Inger Højbjerg vil komme ind på de gældende regler for arv, og hvorfor vi skal lave testamente. Hun vil gennemgå lov om fremtidsfuldmagter, som dækker over, at vi selv kan bestemme, hvem der skal varetage vores interesser, når vi ikke længere er i stand hertil.

Det skaber samtidig bedre retssikkerhed og forebygger misbrug.

Tilmelding: Navn og adresse, antal og tlf. senest søndag den 16. september 2018 til Kræftens Bekæmpelses Rådgivningscenter, tlf. 70202663 eller e-mail herning@cancer.dk, mærket PROPA.

Horsens

Den tredje torsdag i hver måned, dog ikke i juli måned

Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Sund By, Aaboulevard 52, 8700 Horsens

Emne: Samtalegrupper for prostatakræftpatienter og deres pårørende (erfaringsudveksling). Tag gerne din ægtefælle/partner med.

Der serveres kaffe/te.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Region Sydjylland

Vejle

Den anden onsdag i hver måned, dog ikke i juli og august

Kl. 15.00 til 17.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse i Vejle, Beriderbakken 9, 7100 Vejle

Emne: Samtalegruppe for mænd med prostatakræft

Erfaringsudveksling mellem mænd på lige fod. Vi er en gruppe mænd, der er parate til at støtte og hjælpe hinanden i spørgsmål om sygdom og behandling. Så mød op og få en snak, det bliver i gruppen. Du må gerne tage pårørende med.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Kontaktperson: Henning Martinussen, e-mail martinussen@dukamail.dk eller tlf. 51528027.

Vejle

Onsdag den 8. august 2018

Kl. 15.00 til 17.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse i Vejle, Beriderbakken 9, 7100 Vejle

Emne: De nyeste tendenser indenfor behandling af prostatakræft
Foredrag ved ledende overlæge **Bettina Nørby**, Vejle Sygehus.

Lokalgruppe Vejle/Kolding inviterer alle interesserede til efterfølgende drøftelse af indlægget.

Tilmelding: Senest den 1. august 2018 efter først til mølle-princip til Henning Martinussen, e-mail martinussen@dukamail.dk eller tlf. 51528027.

Kolding

Den tredje torsdag i hver måned, dog ikke i juli

Kl. 14.00 til 16.00

Sted: Sundhedscenter Kolding, Skovvangen 2, 6000 Kolding

Emne: Samtalegruppe for mænd med prostatakræft

Erfaringsudveksling mellem mænd på lige fod. Vi er en gruppe mænd, der er parate til at støtte og hjælpe hinanden i spørgsmål om sygdom og behandling. Så mød op og få en snak, det bliver i gruppen. Du må gerne tage pårørende med.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Kontaktperson: Henning Martinussen, e-mail martinussen@dukamail.dk eller tlf. 51528027.

Esbjerg

Den første onsdag i hver måned, dog ikke juli og august

Kl. 15.30 til 17.00

Mødet arrangeres i samarbejde med Esbjerg Kommune

Sted: Esbjerg Sundhedscenter Højvang, Spangsbjerg Kirkevej 51, 6700 Esbjerg

Emne: Inkontinenscafé for mænd
Her mødes mænd med prostatakræft sammen med andre mænd til drøftelse om livet generelt.

Der er mulighed for, at mænd med prostatakræft kan få en samtale i et rum for sig, når det ønskes.

En fra PROPA deltager ved café-møderne.

Kontaktperson: Niels Juhler, tlf. 21235616.

Tilmelding: ikke nødvendig.

Varde

Mandag den 17. september 2018

Kl. 19.00 til 21.00

Mødet vil blive afholdt for mænd med prostatakræft og deres pårørende, der er bosiddende i Varde Kommune.

Emne: Hvilke rehabiliteringstilbud er der ønske om - under og efter behandling for prostatakræft - at få støtte til for at vende tilbage til en ønsket hverdag.

PROPA ønsker i samarbejde med Sundhedscentret ved Varde Kommune at få ønskerne afdækket ved dette møde, samt efterfølgende få set på en mulig handlingsplan.

Nærmere information: Oplysninger om sted for mødets afholdelse samt tilmelding vil blive annonceret i lokale medier og via PROPAs hjemmeside og e-mail til medlemmerne.

Aabenraa

Den anden onsdag i juni, august, oktober og december 2018

Kl. 14.00 til 16.00

Sted: Kræft-rådgivningen, Søndergade 7, 6200 Aabenraa

Emne: Samtalegruppe for mænd med prostatakræft

Erfaringsudveksling mellem mænd på lige fod. Vi er en gruppe mænd, der er parate til at støtte og hjælpe hinanden i spørgsmål om sygdom og behandling. Så mød op og få en snak, det bliver i gruppen. Du må gerne tage pårørende med.

Kontaktperson: Erik Lildholt, e-mail e@lildholdt.dk

Tilmelding: Gerne på tlf. nr. 70202672 eller e-mail aabenraa@cancer.dk.

Aabenraa

Foredraget er i samarbejde med Kræft-rådgivningen, Aabenraa.

Onsdag den 12. september 2018

Kl. 19.00 til 21.30

Sted: Kræft-rådgivningen, Søndergade 7, 6200 Aabenraa.

Emne: Kræftfri og hvad så? – Om at vende tilbage til livet efter kræftbehandling. Indlæg ved sundhedsantropolog **Kristine Lehmann Graversen**. Kristine er selv tidligere kræftpatient og har forsket i kræftpatienters oplevelser i livet efter at være "erklæret kræftfri". Kristines indlæg er meget givende og giver anledning til gode drøftelser.

Der serveres kaffe/te og kage i pausen for kr. 25.

Tilmelding: Senest den 6. september på e-mail aabenraa@cancer.dk eller tlf. 70202672.

Sønderborg

Den første mandag i juli, september og november 2018

Kl. 16.00 til 18.00

Sted: Frivillighedens Hus, Perlegade 50, 6400 Sønderborg

Emne: Samtalegruppe for mænd med prostatakræft og deres pårørende
Vi er en gruppe mænd, der er parate til at støtte og hjælpe hinanden i spørgsmål om livet med prostatakræft og behandling.

Mød op og få en snak med os den første mandag hver anden måned.

Det bliver i gruppen, og tag gerne din pårørende med. De pårørende har også støtte i at tale med hinanden.

Alle interesserede er velkomne.

Tilmelding: Gerne på e-mail aabenraa@cancer.dk eller tlf. 70202672.

Landsorganisation

Landsbestyrelsen

Landsformand	Axel Petersen	Bagsværd	21283197	axp@propa.dk	Hovedstaden
Næstformand	Tonny Clausen	Roskilde	29909902	toc@propa.dk	Sjælland
Best.medlem	Paul Samsøe	Hellerup	40353516	paul@paulsamsøe.dk	Reg.form. Hovedstaden
Best.medlem	Poul Erik Andersen	Næstved	20874391	pea.propa@gmail.com	Reg.form. Sjælland
Best.medlem	Niels Einer-Jensen	Odense M	66191949	nielseinerjensen@gmail.com	Reg.form. Fyn
Best.medlem	Michael Fagerberg	Aalborg	21810731	michaelfagerberg@gmail.com	Reg.form. Nordjylland
Best.medlem	Asger E. Knudsen	Ikast	97154545	aek@pc-privat.dk	Reg.form. Midtjylland
Best.medlem	Hedvig M. Larsen	Esbjerg Ø	51519386	fhml@esenet.dk	Konst. reg.form. Syddjylland
Best.medlem	Arne Ellerup	Åbyhøj	24465351	ellerup@stofanet.dk	Midtjylland
Pårør.repr.	Eva Mott	Nyborg	20447604	eva55mott@gmail.com	Fyn

Suppleanter til Landsbestyrelsen

Peter Skifter	Lystrup	40579202	pskifter@live.dk	Midtjylland
Erik Østergaard	Odense C	40270528	trykanalyse@gmail.com	Fyn

Region Hovedstaden

Regionsbestyrelse Hovedstaden

Formand	Paul Samsøe	Hellerup	40353516	paul@paulsamsøe.dk
Næstformand	Roman Sumczynski	Fredensborg	48483283	roman@lic-mail.dk
Kasserer	Axel Petersen	Bagsværd	21283197	axp@propa.dk

Lokalgrupper i Region Hovedstaden

Lokalgruppe Storkøbenhavn

Formand	Paul Samsøe	Hellerup	40353516	paul@paulsamsøe.dk
Best. medlem	Jacob Løve	Tårnby		jacobtoloove@gmail.com
Best. medlem	Leif Otterstrøm	Farum	40434679	leif_otterstrom@hotmail.com
Best. medlem	Axel Petersen	Bagsværd	21283197	axp@propa.dk
Best. medlem	Jan Olesen	Frederiksberg	30548064	janolesen@kabelmail.dk
Best. medlem	Tommy Knøsgaard	Nørrebro	41442774	tommy@knosgaard.eu

Lokalgruppe Nordsjælland

Formand	Roman Sumczynski	Fredensborg	48483283	roman@lic-mail.dk
Best. medlem	Preben Byskov	Helsingø	24257407	byskov@larsen-byskov.dk
Best. medlem	John Pedersen	Smørum	41600947	john.pedersen.storefiler@gmail.com

Region Sjælland

Regionsbestyrelse Sjælland

Formand	Poul Erik Andersen	Næstved	20874391	pea.propa@gmail.com
Næstformand	Asbjørn Rasmussen	Nykøbing F.	22874021	asseras@outlook.dk
Kasserer	Birthe Olsen	Solrød Strand	60717426	bo@propa.dk

Lokalgrupper i Region Sjælland

Lokalgruppe Roskilde

Formand	Tonny Clausen	Roskilde	29909902	toc@propa.dk
Næstformand	Gert Christensen	Roskilde	93950920	jonsgert@mail.dk
Kasserer	Birthe Olsen	Solrød Strand	60717426	bo@propa.dk
Best.medlem	Svend Ejvin Jensen	Roskilde	24274906	svendejvin@gmail.com
Best.medlem	Boye Koch	Roskilde	40284770	fotograf@boyekoch.dk
Best.medlem	Steffen Maschvitz	Greve	21438832	maschvitz@os.dk
Pårørenderepr.	Inge Christensen	Lejre	29737225	Inge.c@mail.dk

Lokalgruppe Nordvestsjælland

Formand	Jens Nielsen	Holbæk	40766271	savspil@gmail.com
Best.medlem	Allan Hoe Andersen	Regstrup	23821866	allanhoe702@msn.com

Lokalgruppe Vestsjælland

Formand	Vakant			
Best.medlem	Hans Gunnar Andersen	Slagelse	42775785	hansgunn@mail.dk
Best.medlem	Anders Sixtus Andersen	Ringsted	21630494	anderssix@hotmail.dk

Lokalgruppe Sydsjælland

Formand	Poul Erik Andersen	Næstved	20874391	pea.propa@gmail.com
Næstformand	Klaus Juliussen	Næstved	40891178	jul@vucstor.dk
Best.medlem	Erik Jensen	Holmegaard	30334315	toftjensen2@mail.com
Best.medlem	Svend Erik Bodi	Bjæverskov	24641139	sbodi@outlook.dk
Pårørenderepr.	Jonna Kjær	Næstved	21276241	pejk@email.dk

Selvhjælpsgruppe Vordingborg

Best.medlem	Steen Ott	Askeby	21784000	s.lott@mail.dk
-------------	-----------	--------	----------	----------------

Lokalgruppe Guldborgsund - Lolland

Formand	Asbjørn Rasmussen	Nykøbing F.	22874021	asseras@outlook.dk
Næstformand	Kjeld Larsen	Toreby L.	51685830	jettekjeld@hotmail.dk
Kasserer	Henning Jørgensen	Maribo	25789945	henning.rona@gmail.com
Best.medlem	Finn Poulsen	Nakskov	21844426	finn.poulsen20@hotmail.dk
Pårørenderepr.	Rona Jørgensen	Maribo	28606272	henning.rona@gmail.com
Pårørenderepr.	Jette Larsen	Toreby L.	23352250	jettekjeld@hotmail.dk

Region Fyn

Regionsbestyrelse Fyn

Formand	Niels Einer-Jensen	Odense M	66191949	nielseinerjensen@gmail.com
Næstformand	John F. Nielsen	Nyborg	51511721	mott-nielsen@skovparknet.dk
Kasserer	Jørgen H. Jørgensen	V. Skerninge	27284849	jorgen.hartvig.jorgensen@gmail.com
Sekretær	Eske Brun	Faaborg	21479488	eskebrun@gmail.com
Best.medlem	Erik Østergaard	Odense C	40270528	trykanalyse@galnet.dk
Best.medlem	Søren Lehtonen Due	Odense C	20120223	sdu@youmail.dk
Pårørenderepr.	Eva Mott	Nyborg	20447604	eva55mott@gmail.com

Lokalgrupper i Region Fyn

Lokalgruppe Odense

Pt. samme som regionsbestyrelsen

Selvhjælpsgruppe Svendborg

Michael Korsgaard Sørensen	Svendborg	66111123	mks@propa.dk
----------------------------	-----------	----------	--------------

Region Nordjylland

Regionsbestyrelse Nordjylland

Formand	Michael Fagerberg	Aalborg	21810731	michaelfagerberg@gmail.com
Næstformand	Vakant			
Kasserer	Willy Larsen	Nørresundby	40402604	wlarsen@hotmail.com
Best.medlem	Sven Thor Larsen	Nykøbing Mors	51917714	sventhorlarsen@gmail.com
Best.medlem	Ole Jensen	Thisted	29800638	olj@propa.dk
Best.medlem	Knud Trier	Hobro	25850531	knudtrier@gmail.com
Pårørenderepr.	Mona Fagerberg	Aalborg	25601658	monafagerberg@gmail.com

Lokalgrupper i Region Nordjylland

Lokalgruppe Mors/Thy

Formand	Sven Thor Larsen	Nykøbing Mors	51917714	sventhorlarsen@gmail.com
Næstformand	Ole Jensen	Thisted	29800638	olj@propa.dk
Kasserer	Knud Meelsen	Nykøbing Mors	29442097	
Best.medlem	Bent Holmberg Nielsen	Erslev	30138456	bent.mors@outlook.com
Best.medlem	Steen Jensen	Thisted	40218065	steen.jensen5@mvp.net

Lokalgruppe Nord

Formand	Vakant			
Næstformand	Vakant			
Kasserer	Knud Kristiansen	Storvorde	42965571	eskn@stofanet.dk
Best.medlem	Willy Larsen	Nørresundby	40402604	wlarsen@hotmail.com

Lokalgruppe Himmerland

Formand	Steffen Sand	Hadsund	50426083	sand@pt.lu
Næstformand	Knud Trier	Hobro	25850531	knudtrier@gmail.com
Best.medlem	Flemming A. Hansen	Mariager	21298566	fah47@icloud.com

Region Midtjylland

Regionsbestyrelse Midtjylland

Formand	Asger E. Knudsen	Ikast	97154545	aek@pc-privat.dk
---------	------------------	-------	----------	------------------

Næstformand	Peter Skifter	Lystrup	40579202	pskifter@live.dk
Kasserer	Arne Ellerup	Åbyhøj	24465351	ellerup@stofanet.dk
Sekretær	Bent D. Kristensen	Herning	97123765	bdk@lc-dk.dk
Best.medlem	Ole Hansen	Aulum	40276862	oleagent@gmail.com
Best.medlem	Haye Hensen	Horsens	28186232	hensen@stofanet.dk

Lokalgrupper i Region Midtjylland

Lokalgruppe Østjylland

Formand	Arne Ellerup	Åbyhøj	24465351	ellerup@stofanet.dk
Kasserer	Peter Skifter	Lystrup	40579202	pskifter@live.dk
Best.medlem	Benny Christiansen	Hinnerup	30603118	ll.noerreriis@hansen.mail.dk
Best.medlem	Gert Sørensen	Hjortshøj	24289163	gert.bio@gmail.com

Lokalgruppe Midtvest

Formand	Ole Hansen	Aulum	40276862	oleagent@gmail.com
Best.medlem	Asger E. Knudsen	Ikast	97154545	aek@pc-privat.dk
Best.medlem	Kaj Bjerg	Ørnshøj	97386172	unni.kaj@gmail.com
Best.medlem	Bent D. Kristensen	Herning	97123765	bdk@lc-dk.dk
Pårørenderepr.	Kirsten Jensen	Brande	61782696	skovly7@dlgmail.dk

Lokalgruppe Horsens og omegn

Formand	Haye Hensen	Horsens	28186232	hensen@stofanet.dk
---------	-------------	---------	----------	--------------------

Region Sydjylland

Regionsbestyrelse Sydjylland

Formand - konst.	Hedvig Møller Larsen	Esbjerg Ø	51519386	flhml@esenet.dk
Næstformand	Knud Skov-Petersen	Ribe	24816278	seminarievej109@gmail.com
Kasserer	Kjeld Æbelø	Varde	50482933	kjeld.abeloe@pc.dk
Best.medlem	Niels Juhler	Esbjerg	21235616	jullefar@city.dk
Best.medlem	Niels Bjerrum	Varde	21698238	mani@ny-post.dk

Lokalgrupper i Region Sydjylland

Lokalgruppe Vejle/Kolding

Kontaktperson	Henning Martinussen	Vejle	51528027	martinussen@dukamail.dk
---------------	---------------------	-------	----------	-------------------------

Lokalgruppe Esbjerg/Ribe/Varde

Kontaktperson	Niels Bjerrum	Varde	21698238	mani@ny-post.dk
Kontaktperson	Niels Juhler	Esbjerg	21235616	jullefar@city.dk
Kontaktperson	Knud Skov-Pedersen	Ribe	24816278	seminarievej109@gmail.com

Lokalgruppe Aabenraa/Sønderborg

Kontaktperson	Georg Nissen	Sønderborg	29495152	georg.nissen@stofanet.dk
Kontaktperson	Erik Lildholdt	Aabenraa		e@lildholdt.dk

Udvalg m.m.

Forretningsudvalg

Axel Petersen, tlf. 21283197, e-mail axp@propa.dk
 Tonny Clausen, tlf. 29909902, e-mail toc@propa.dk
 Poul Erik Andersen, tlf. 20874391, e-mail pea.propa@gmail.com
 Niels Einer-Jensen, tlf. 66191949, e-mail nielseinerjensen@gmail.com
 Michael Fagerberg, tlf. 21810731, e-mail michaelfagerberg@gmail.com

Medicinudvalg

Niels Einer-Jensen, formand, tlf. 66191949,
 e-mail nielseinerjensen@gmail.com
 Ole Jensen, tlf. 29800638, e-mail olj@propa.dk
 Bo Barfod, tlf. 50306022, e-mail bo.barfod@gmail.com
 Leif Otterstrøm, tlf. 40434679, e-mail leif_otterstrom@hotmail.com
 Hedvig Møller Larsen, tlf. 51519386, e-mail flhml@esenet.dk
 Axel Petersen, tlf. 21283197, e-mail axp@propa.dk

Kommunikationsudvalg

Arne Ellerup, formand, tlf. 24465351, e-mail ellerup@stofanet.dk
 Axel Petersen, tlf. 21283197, e-mail axp@propa.dk
 Tonny Clausen, tlf. 29909902, e-mail toc@propa.dk

Patientstøttegruppen

Støttepersonerne i Patientstøttegruppen fremgår på PROPAs hjemmeside

Webmaster

Johnny Ejs, tlf. 28102479, e-mail joe@propa.dk

Medlemskartotek

Alle henvendelser vedrørende medlemsregistrering og modtagelse af PROPA NYT til:
 Sekretariatet, tlf. 33127828, e-mail sekretariat@propa.dk

Sekretariat

Prostatakræftforeningen PROPA,
 Jernbanegade 23 B, 4000 Roskilde
 Tlf. 33127828, e-mail sekretariat@propa.dk
 Gitte Blixt, landssekretær, tlf. 33127828, e-mail gib@propa.dk
 Sekretariatet er åbent hverdage mellem kl. 10.00 og 14.00

PROPAs ærespris 2018 til Peter Iversen

Tre repræsentanter fra PROPAs landsbestyrelse – landsformand Axel Petersen, regionsformand for Sjælland, Poul Erik Andersen, og regionsformand for Hovedstaden, Paul Samsøe – var blandt de første, der fik lejlighed til ved en reception på Rigshospitalet at markere den store indsats, professor, overlæge Peter Iversen, har udrettet siden 1976, som har ført til bedre behandling af prostatakræft.

Axel Petersens tale til Peter Iversen:

Kære Peter Iversen

Som landsformand for Prostatakræftforeningen PROPA er det mig en glæde at kunne komme til stede her i dag og være med til at takke dig for din indsats på mine medlemmers vegne her ved din afskedsreception.

Siden du blev læge i 1976 og speciallæge i urologi i 1988 har dit speciale været prostatakræft, og det vil komme for vidt at komme ind på den videnskabelige produktion – og det store internationale arbejde, du har været involveret i.

Du har som professor siden 2006 været med til at præge uddannelsen af alle landets urologer – og du har opbygget dette center, som vil fortsætte det arbejde, som har gjort, at prostatakræft nu kan behandles mere effektivt, og overlevelsen er blevet væsentligt forbedret.

Du er ikke bange for at sige politikerne imod – for hvad ved de egentlig om prostatakræft? Du har skabt respekt om dit arbejde på bedste vis.

PROPA har derfor besluttet at vise vores taknemmelighed ved at tildele dig vores ÆRESPRIS for 2018.

Symbolikken giver sig selv – du har gennem dit virke skubbet på udviklingen af prostatabehandlingen, så den er fuldt på højde med de bedste i verden – og det takker vi dig for. Tillykke.

Peter Iversen takkede rørt, da han fik overrakt vores ÆRES-PRIS for 2018 i form af en bronzeskulptur - de pæne ord – blomster – og en vingave.

Mange mennesker var mødt frem på Rigshospitalet, og der var en lang række taler fra kolleger, venner og bekendte, der gjorde receptionen til en særlig oplevelse for en meget rørt Peter Iversen, der nu kan gå i gang med at nyde et vel-fortjent otium.

Bronzeskulpturen hedder:

'Viljestykke' og er udført af kunstneren Palle Mernild

